

1 Kolinti

Polokafo mono wenina Kolinti numudo minabo ya lufuwa hana apito i fulo betibo ha

Homu Ha

Polokafo Efesusi numudo nebo hamenalo ya Yesu holi hikito muwabo wenina Kolinti numudo minabo ya lufuwa me ya i fulo betibo ne. Kolinti ya numuna meya naba, Akaiya ebalo Giliki mikau ya ne. Kolinti numudo minabo wenina maleka ya Giliki wenina, ido maleka ya Yuda wenina yauti wenina abi loti ya idafa-adafa naba wa nabo wenina minoti, ido muki ya mikaleka ha manadinau nebo wenina minafa, ido sugi goti ya weudinalutina-hatina muti, utina-lutina dowa loti holibo mona nosámibo-asámibo molomo yowabo ne.

Polo eba nedo-nedo monibo hamena loiti (2) yalo ya Kolinti wenina Yesu hala ukuwa dowa hana apito lobito, ya wenina maleka lutina-hatina li elepa iyato, igana eitini (18) ya emotinagi maina minoto ha mono api itibimo wiye. (Aposolo 18:1-17) Ido fulo betito, yaloti eba nedo-nedo monimo uto Yesu hala ukuwa ya wenina ma muki api itibito, ya Apolosi ya Kolinti numudoka uto, weninawa mono ha api itibibo ne. Ido aliga ya Kolinti mono weninawa yasi idafa ma-magunu ya Polo loga o edanune, loti holiti, lufuwa i fulo edato, ya Polokafo lito, ido aya mono weninawa yauti maleka yasi mona nosámibo molabo hatina ya holinako, yagunu

hanu binogolowe, loto holito, ido loga o nedabo hatina yagunu ha liwilato lobinogolowe, loto lufuwa me ya ya i fulo betibo ne.

Lo ologo molaibo ha

¹⁻² Aiyo, hemotina Goti weninala Kolinti nymudo monolo nuba o-o abo, ya nemo Polo, Kilisto Yesu aposolola, Gotikafo hala dowa kito ononawalo ya fulo nedaito li minobo we, ya mono weninate Sostenesite minoto, lufuwa me ya ya i fulo betiyowe. Walo.

Hemotina Kilisto Yesu lulau mino edoti fele weninala minanae, loto li ekei betibo, ya mika negu-negu Wenabate Yesu Kilisto huliyalo lomulomu o minabo wenina muki yagi maina fele wenina minanae, loto li ekei ledaiibo ne. Emo ya Wenabate ido Wenabatina ya ne.

³ Metefo Gotidokati ido Wenaba Yesu Kilistodokati ya aifa li dowa lo ledaiibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaiye.

Goti ebola lomuibo ha

⁴ Hemotina Kilisto Yesu lulau mino edabo wenina ya Gotikafo aifa li dowa lo betibo yagunu nemo ya hemotinagunu holito dowae, lalowe, loto lomu-lomu o minowe.

⁵ Moda holiyafe? Kilisto lulau mino edabo yagunu emokafo mono lanabo ha ido holinabo ha mona-mona hatina-manadinau faitoto molo bibo,

⁶ ya Kilisto yagunu lo ologo molonibo ha ya hemotinaloka mino hikito betiye.

7 Yagunu Gotikafo Weuna idafa-adafala muki aifa bibo ya li huloti, ya Wenabate Yesu Kilisto oloto pinaibo ne, loti hiyabala o minae.

8 Emokafo ya Wenabate Yesu Kilisto hamenalalo ya lifimatina minámageto minanae, loto hemotinaloka lituma fi hiki lo betibo, ya mino betimo yowageto hamena hulanaibo ne.

9 Goti ha onako libo we yakafo Hipala Wenabate Yesu Kilistogi houna inae, loto sutina fibo ne.

Mono wenina fokiti u filiga-filiga abo ha

10 Ena mono weninane-motao, Wenabate Yesu Kilisto huliya yagunu ya hatina lito ha me ya lanogolowe. Holilo. Hemotina muki ha eito-eito loti foki filiga-filiga ámilo. Lutina-hatina molo mako oti, hatina mako kiti, u mako ageto minalo.

11 Aiyo, mono weninane-motao, hemotina moliya fiyabo ha ya ilalu huti lo-lo o minae, loti wena Kloe weninala yasi lonomato holiyobo ne.

12 Moda holiyafe? Hemotina yauti masi ya Polo weninala minone, lato, ido masi ya Apolosi weninala minone, lato, ido masi ya Sifasi Pita weninala minone, lato, ido masi ya Kilisto weninala minone, loti lo-lo abo,

13 ya neidafaiti ya feto loti lo-lo o minae? Kilisto ya fokito nefé? Ido nemo Polo ya hemotinagunu holito yá yofolo fuliyobo nefé? Ido nemo Polo huline loti mono noku i betiyabó nefé?

14-15 E'e, wenina ma ya nemo Polo huline loti mono noku i ledabo ne, loti lotanae, loto, neimo ya hemotina yauti ma mono noku i betiyámobo, yagunu ya dowae, lalowe, loto Goti lomuwowe. Kilisipusite, Gaiyusite, loiti yako noku i betiyowe.

16 Ido ma Sitefanasi weninala yagi noku i betiyowe. Ido maleka ma ya noku i betiyofemo, ido noku i betiyámowe? Ya ma hane molaiye.

17 Kilistokafo wenina mono noku i betimo unane, loto nilifi molámiye. E'e, hane ukune dowa lo oloto molomo unane, loto nilifi molaiye. Feito hala ukuwa lo oloto molobo, ya Kilisto yá yofola u aifa idafa otanaiye, loto mikaleka ha manadeu nebo ha ma onu ito ladámoto, emo hala ukuwa yako lo oloto molo-molo o minowe.

Goti aubala ya Yesudokako nebo ha

18 Yá yofo yagunu lobiyonibo ha ya u hopa unabo hanudo moniyabo wenina holiti ya nei ha ne, loti holiyafa, ido li nomude wa nebo hanudo moniyonibo wenina ya hawa holito ya Goti aubala ne, loto holi minone.

19 Yagunu ya feto libo,
Nemo ha manadinau nebo wenina hatina ya li hopaitanogolowe. Ido holife fe labo wenina holiyabo ha ya holi fulitanogolowe,
loto ha mono lufuwau (Ais 29:14) ya nebo ne.

20 Ha manadinau nebo wenina ya iga ya minae? Ido ha mono monawa api itibiyabo wenina yagi iga ya minae? Ido onesa me ya minabo wenina monatina yagunu loyoilumu otí, ha hona i-i abo wenina yagi iga ya minae? Gotikafo mikaleka ha manadeu nebo ha muki ya li nei fi edaiye.

21 Holi minafe? Goti ha mananau nebo ha yawala yakafo mikaleka wenina ha manadinau nebo yauti monane holife fe ladámanæ, loto holima nenako, yagunu lo oloto molonibo ha, ya nei ha ne, loti holiyabo ha yakafo holi hikitabo

wenina li nomudina wanowe, loto dowa loto holiye.

²² Yuda wenina yasi Goti aubala lilibinaibo idafa ya lilibiyo, loti lo-lo ae. Ido Giliki wenina yasi ha manadeu nebo ha magi holinune, loti moni wita-wita ae.

²³ Feto fe-fe afa, ido lemo ya Kilisto yá yofolo fulibo ha lo oloto molo-molo onibo, ya Yuda wenina yasi holiti lukafa-mesafa ato, ido eito feka wenina yagi holiti ya nei ha ne, loti holi minae.

²⁴ Feto loti holiyafa, ido Gotikafo sute fibo wenina, Yuda wenina, Giliki wenina, wenina maleka muki ya Goti aubala ido ha mananau nebo ha muki ya Kilstodoka ne, loto holi minone.

²⁵ Yagunu holilo. Goti hala kibo ha ya nei ha ne, loti holiyafa, ido aya nei hawa yakafo mikaleka ha manadeu nebo ha ya li fulo edo ne. Ido Goti ya amika molaiye, loti holiyafa, ido aya amika molaiboma yakafo mikaleka aubate ya li fulo edo ne.

²⁶ Yagunu mono weninane-motao, Gotikafo hemotina sutina fibo wenina ya igaidana wenina minae? Ya wati holife lalo. Mikaleka wenina yasi wa betiyabo, ya hemotinaloka ya ha manadinau nebo wenina mako-mako ya minato, ido auba iyabo wenina yagi mako-mako ya minato, ido otinafo-metinafo hulitina nebo wenina yagi mako-mako yako minae, loti hemotinagunu holiyabo ne.

²⁷ Feto loti holiyabo, ya Gotikafo ha manadinau nebo wenina utinalo holinae, loto ha manadinau minámibo wenina ya sutina fiye. Ido auba iyabo wenina utinalo holinae, loto aubatina minámibo wenina ya sutina fiye.

²⁸ Ido wenina lutinakafo utina iti yowabo wenina ya li yoima o betinowe, loto aifa wenina, wa beti nosámibo abo wenina, lumuti minabo wenina ya sutina fiye.

²⁹ Feito sute fibo, ya mikalo wenina ma Goti onobalalo utina li faka ladámanigilæ, loto sute fiye.

³⁰ Hemotina Kilisto Yesu lulau mino edabo mona ya moda Gotidokati ne. Feito Gotidokati ya ha manadeu nebo mona, ido monate fefe libo mona, ido fele minonibo mona, ido lifimate meina fi ledaibo mona, muki ya Yesudokako ne, loto emodoka kelo ledaibo ne.

³¹ Aya yagunu ya feto libo,
We makafo huliya li faka lanowe, loto holitoma
ya Wenaba huliya yako li faka lo,
loto ha mono lufuwau (Jer 9:24) ya nebo ne.

2

Polokofo Yesu yá yofola yagunuko lo oloto molaiwo ha

¹ Feito ya mono weninane-motao, nemo hemotinaloka obo, ya Goti yagunu holiyobo ha lo oloto binowe, loto ha mananeu naba nebo ya holinae, loto muludina yonaibo ha ma ladámobo ne.

² E'e, hemotina minagu ya Yesu Kilisto hala ukuwa ido yá yofolo fulibo ha yagunuko holito lobinowe, loto, ido ha maleka yagunu holiyámanogolowe, loto auba ito holito hemotinaloka uwobo ne.

³ Ido hemotinaloka minobo, ya aubane minámito, holi numito une ololo oto minobo,

4-5 ya holi hikitanabo ya mikaleka wenina ha manadeu nebo ha ya lituma fi hikito betiyámanaiye. E'e, Goti aubala yakafoko lituma fi hikito betinogolaiye, loto ha mono lo oloto biyobo ya ha mananeu nebo ha yauti hatina lito ladámobo ne. E'e, Weunagi aubalagi hemotinaloka oloto pidoti ya lobo ne.

Goti Weuna mino betibo wenina yako Goti monala holife fe lanabo ha

6 Ido ha mono holi gedabo wenina hiyanigu minoto, ya ha manadeu nebo ha yauti lobi-lobi oba, ido hawa lobiyonibo, ya mikalo melo wenina ha manadinau nebo ha, ido we nabatina, u hopa unabo we ha manadinau nebo ha yaidana oto lobiyámone.

7 E'e, Goti ha mananau nebo ha, momona ha, li faluku oto nebo ha ya lo oloto molo-molo o minone. Hawa ya leimo lamenalagi oloto pito minanae, loto Gotikafo aidena mika okulumia idafa-adafa li oloto piyámoto nebo hamenalo, ya ha mananau nebo hawa ya ne.

8 Hawa ya mikalo wenina we nabatina holife fe ladámabo ne. Holiyabo neko, ya lamena yawala Wenaba ya yá yofolo hofo edámadi ne.

9 Yagunu ya feto libo,

Idafa-adafa wenina nomudinagunu wagámoti,
hatinagunu holiyámoti, lutinagunu ma
holiyámabo idafa-adafa ya Gotikafo wenina lutina-hatina muwabo wenina lifefe lo
betibo idafa ya ne,

loto ha mono lufuwau (Ais 64:4) ya nebo ne.

10 Idafa-adafawa ya Gotikafo Weuna mino ledaibo wenina ya li oloto pi ledaibo ne. Moda holiyafe? Weuna yakafo idafa-adafa muki monatina, ido Goti eimola faluku aibo monala, muki ya wato holi hulo nenako, li oloto pi ledaibo ne.

11 Yagunu holilo. Hemakafo wenina ma hatina kiyabo ha ya holinaibo ne? Hala kibo we weuna lulau nebo yakafoko holinogolaiye. Ido ayaidana oto Goti hala kibo mona ya wenina masi holiyámanigilæ. Goti Weuna yakafoko holinogolaiye.

12 Yagunu lemo ya mikaleka wenina monatina yauti weude liyámone. E'e, Gotikafo idafa-adafala aifa lumibo idafa ya wati holifele lanae, loto emodokati ya Weuna ya li minone.

13 Ido idafa-adafawa ya lo oloto biyonibo ha ya wenina ha manadinau nebo ha yakafo api lomámibo ne. Weunakafo api lumiboma nenako, wenina Weuna mino betibo wenina ya Weuna hala ha ona hula ya lobi-lobi o minone.

14 Wenina Goti Weuna mino betiyámibo wenina ya Weuna monola hula ya nei ha ne, loti holiti holiyámanigilæ. Ido holinune, loti lanabo ya igaidana oti holifele lanabo ne? Weuna mino betibo yakafoko holifele lanaboma nenako, mino betiyámibo yagunu ya weninawa ogofuti holifele ladámanigilæ.

15 Weuna mino betibo wenina idafa-adafa muki wati holifele lanigilanako, yagunu wenina masi ogofuti monatina hona molámanigilæ.

16 Yagunu ya foto libo,
Wenaba halau nebo ha ya hemakafo holito, ya

ogofuto api ilibinaibo ne?
loto ha mona lufuwau (Ais 40:13) ya nebo ne.
Feto nebo nefo, ido Kilisto halau nebo ha ya mino
ledaibo ne.

3

*Mono onona liyabo wenina ya Goti ononala
liyabo ha*

¹ Yagunu mono weninane-motao, nemo homu ya Weuna weninala ha lobi-lobi obo ha ya hemotina lobinowe, loto holiyofa, ido hemotina ya ogofuwámæe. Hemotina ya aifa mikaleka wenina, Kilisto lulau onesako mino edabo olufo hefola yaidana oti minanako,

² yagunu weudina wela-idafa auba ibo idafa ya ma biyámoto, aminako biyobo ne. Weudina hobinala gedibo ya binowe, loto holiyofa, ido hemotina ogofuwámabo ne. Ido onesa meleka yagi ayaidana oti ogofuwámæe.

³ Aifa mikaleka wenina yaidana oti minae. Moda holiyafe? Hemotina wauwa lit i moliya ffi abo wenina ya aifa mikaleka wenina hiliti, mikaleka wenina yamaidana oti mona moloti moniyae.

⁴ Hemotina yauti ma yasi Polo weninala minone, lato, ido ma yasi Apolosi weninala minone, loti lo-lo abo, ya aifa mikaleka wenina yaidana oti minae.

⁵ Hatina kifefe lalo. Apolosi ya igaidana we ne? Ido nemo Polo ya igaidana we minowe? Aifa Wenaba houba-nabala we onona ha lolumito ya lito mono lobiyoido, ya hemotina holi hikito muwabo ne.

6 Feito nemo li hifiyoto, Apolosikafo no fi libo nefa, ido Gotikafoko hulawa li oloto piye.

7 Yagunu li hifiyonibo wenina ido no fi li minabo wenina ya aifa wenina minoninako, Goti hulawa li oloto pibo we yagunuko holiyokelo.

8 Li hifiyonibo we ido no fi liyabo we ya hunomu yama nenako, muki ya meinate ya leimo ononatelo hona moloto lomageto ya linogolone.

9 Ononawa muki ya Goti ononala ne. Ido Goti ononalawa ya maina liyoibo we ya lemo ya minoiye. Ido Goti onona hilala ya hemotina ya minae.

Mono onona liyabo wenina ya Goti numunala huwabo ha

Ido Goti numunala yagi hemotina ya minae.

10 Feito Gotikafo onona numido, ayalo ya nemo numuna hu holiyobo we hulakafo lagi fiyowe. Ido lagi fiyodo, yaloti ya wenina masi numuna ya homi iti hu-hu ae. Hemotina wenina yaida we yasi wafefe loti hu minalo.

11 Lagi fiyobo ya Yesu Kilisto ya ne. Eito ma finabo ya moda liyámanogolaiye.

12 Ido lagi fiyodo, yaloti ya wenina masi numuna homi ito hunabo, ya ma goligunufe, ido ma siluwagunufe, ido ma adina galalo iyabo yaidana hefana meinala naba yoibo hefanagunufe, ido ma yágunufe, ido ma menefagunufe, ido ma kile yawagunufe, idafa yaidana-meidana oti hunabo,

13 ya aliga, hamena nabalo ya onona li-li onibo monate ya oloto pinogolaiye. Ya hamenalo ya so naba hulumakafo onona li-li onibo mona ya mebe-maba oto, ya monate polinogolaiye.

14 Wenina masi numuna hunabo ya sokafo ladámagetoma, ya meina linigilae.

15 Ido wenina ma ononatina sokafo lo hulagetoma, ya ononatina, meinatina muki ya u hopa unogolaiye. Weninawa ya li nomudina wanogolaifa, ido soku uwadoti liwila oti liyabo wenina yaidana hilinigilae.

Mono wenina ya Goti fele numunala minabo ha

16 Hemotina ya Goti fele numunala minato, Goti Weunakafo lutinau mino betibo ya holiyámafe?

17 Ido Goti fele numunala ya fele nebo yamaidana oti hemotina ya minanako, wenina masi numunala li hopaitatoma, ya emokafo ayaidana oto weninawa li hopa o betinogolaiye.

Mikaleka wenina hulitina ya ito yowámanubo ha

18 Hemotina lutina ya hola iyámilo. Hemotinadokati masi mikaleka onesa me ya wenina hatina holi lutinau moloti, ha manadeu nebo wenina minone, loti hatina kinabo wenina ya hawa holi fulitoti, wenina onobatinalo ya nei yaidana oti moninabo, ya ha manadinau nebo wenina hula minanigilae.

19 Mikaleka ha manadinau nebo ha ya Goti onobalalo ya nei ha ne. Yagunu ya feto libo,
Ha manadinau nebo wenina ya weninatina hotina i-i abo hanu uwado ya Gotikafo helefú hu betito, nala i beti ne,
loto ha mono lufuwau (Jop 5:13) ya nebo ne.
20 Ido ha ma ya feto libo,

Ha manadinau nebo wenina hatina ki minabo ha ya aifa idafa o-o ne, loto Wenabakafo holi ne,

loto ha mono lufuwau (Sng 94:11) ya nebo ne.

²¹ Yagunu mikaleka wenina hulitina li faka ladámiло. Idafa-adafa muki ya hemotinagunu holito molo betiye.

²² Nemo Polole, Apolosile, Sifasi Pitale, ya hemotinagunu holito, hiyaba o betilo, loto fulo ledaito, ya mikalo idafa-adafa muki yagi, hofawa minonibo ido fuliyonibo yagi, idafa-adafa onesa nebo idafa ido aliga oloto pi-pi anaibo idafa-adafa ya hemotina idafatinako muki ne.

²³ Ido hemotina ya Kilisto weninala minato, ido Kilisto ya Goti weninala ya ne.

4

Wenaba ononala liyabo wenina ya monatina li oloto pinaibo ha

¹ Feito ya hemotina lemogunu holinabo, ya Kilisto houba-nabala we, ido Goti hala faluku aibo ha hiyabala we ya minae, loti lemogunu holilo.

² Ena hiyaba we minoti onona liyabo wenina ya wati fefe lotiko ononawa linabo yako wenabatina dowa wa betinabo ne.

³ Feito neimo monane yagunu ya hemotinafe, ido mikaleka wenina ma yasi ha ma lanabo, ya aifa idafa ne, loto holiyowe. Ido neimo yagi monane yagunu ha ma ladámanogolowe.

⁴ Nemo lifimane minámiye, loto holiyofa, ido feto loto holiyobo yagunu ya lifimane minámiye,

loto ladámanogolowe. E'e, monane polibo we mako ya Wenaba ya ne.

⁵ Yagunu onesa meleka ya hemotina wenina monatina ya hona molo betiyámilo. Aifa hiyaba ato, Wenaba liwila oto anaibo hamenalo ya idafa midipuku faluku oto nebo ya li lamenaloka oto moloto, ido luteu holiyonibo ha monawa yagi li maina oloto piyageto, ya ayalo Goti eimolakafo monate polito wenina muki eimotina ebotina lanogolaiye.

Kolinti wenina yasi eimotina utina-lutina iti yowabo ha

⁶ Ena mono weninane-motao, hawa feto lobo, ya hemotinagunu holito Apolosi ido nemodoka ya metolito loto, ya hemotina ya mikalo we ma iti yoti, ma iti lumuti o ledoti, ya lutina-hatina iti yotanae, loto, ya hemotina ya lemodoka metoliti mono lufuwa ya li fulámoti, holife fe loti holinae, loto yagunu lowe.

⁷ Hemakafo li faka lo betito ya utina-lutina iti yowabo ne? Ido idafa-adafa muki mino betibo idafa yauti ya nena idafa Gotikafo biyámkiye? E'e, muki ya moda bitaima nenako, biyámiboidana oti ya neidafaiti utina-lutina iti yowae?

⁸ Hemotina ya onesa feto-namato moda ogofuti minafe? Ido idafa-adafa wa nabo wenina moda minafe? Ido lemo fulo ledoiti, wenina ma hiyabatina wenina nabatina buliyafe? Feti buliyabo neko, ya leimo ya hemotinagi maina wenabatina minoto hiyaba o betiyoniko ya dowa holiyadi ne.

⁹ Holi minafe? Gotikafo lemo aposolo we ya wenina muki egetinaloka yoima fulo ledaibo, ya

hofo ledo fulinabo wenina yaidana oto minon-inako, mika okulumma enisole ido wenina, muki yasi elegiti wa ledo minae, loto holiyowe.

¹⁰ Lemo Kilisto yagunu holito, ha manadeu minámiboidana oto minonibo nefá, ido hemotina ya Kilstodoka ha manadinau nebo weninaidana minone, loti holiyae. Lemo amika molo minoba, ido hemotina ya auba iyone, loti holiyae. Hemotina huliyagi we ya yoti minafa, ido lemo ya lumutoko minonibo ne.

¹¹ Aidenati ya inagunu fulito, nogunu holito, utelo owo lilapako holoiyonibo, ya heniti hofo ledanigliko fe ledato, numunate minámito minomo uto uto, onesa me yagi moda ayaidana otoko minone.

¹² Feito minoto, ya leimo adegunu onona auba ito li minone. Ha nosámibo lolomabo ya liwila oto li dowa lo beti minone. Li nosámibo o ledabo, henawa ya aifa mofu minone.

¹³ Hamade hiyabo ya li you lo betinubo ha liwila oto lobi-lobi one. Lemo mikalo wenina muki nomudinalo ya mouta idafa, fuma nosámibo ibo idafa fulitanabo yaidana oto minonibo, ya aide-nati feito minomo yoto yoto, onesa me yagi moda ayaidana otoko minone.

Polo ya monanelo meyalo molalo, loto lobibo ha

¹⁴ Ena hawa lufuwa iyobo yakafo utinalo li holi betinowe, loto iyámowe. E'e, hemotina ya lune-hane biyobo olufone yaidana oti minabo, ya hatina lito fuka ha me ya lufuwa iyowe.

15 Kilisto lulau mino edoti hiyaba o betiyabo we abi teni tauseni (1000) yaidana oti minomo uwama nefä, ido mono metinafo ya muki minámæe. E'e, nemo ya Yesu Kilisto lulau mino edoto hala ukuwa dowa moda hana loto apito lobiyodo ya holiti, holi hikitabo yagunu hemotina ya nemokafo hedobo, mono olufone ya minae.

16 Yagunu hatina lito, ya nemo monanelo meyalo molalo, loto auba ito lobiyowe.

17 Aya yagunu ya mono hipane lune-hane muwobo we Timoti, Wenaba lulau mino edoto monalalo molofefe lo monibo we ya ilifyoto, hemotinadoka wiye. Emokafo ya nemo Kilisto Yesu lulau mino edoto mona molobo hanu ya mono wenina numudo-namado lobito, itibito, fe-feyobo yama lobiyageto ya hofa holinae.

18 Ena hemotina malekamasi lemodoka ámanogolaiye, loti nemogunu holiti, heimotina utina-lutina iti yoi minafa,

19 ido nemo Wenaba dowa loto holinaido ya hamena fana aguwámageto hemotinaloka loto, ya utina-lutina iti yowabo weninawa ha lanabo yako holiyámoto, aubatina yagi polito holinowe.

20 Goti hiyabate we wehudi hilalau minonibo mona ya ha lanubo ma minámiye. E'e, aubala linubo ya ne.

21 Ena hemotina nemogunu neidafaiye loti lutina-hatinau ya holi minae? Hemotinadoka anobo, ya mainafagi itanofemo, ido lune-hane bito, weune-lune-hane you lanaibogi anowe? Hatina kifefe loti holilo.

5

Kolinti mono wenina minagu ya hopa mona naba oloto pibo ha

¹ Ena ha ma holiyobo ya lobinogolowe. Holilo. Hopa li unabó mona, nosa naba ámibó mona, ya eito feka wenina yagi dowa loti wagámabo mona, ya we makafo melafo olonafo hopa li unaibo mona, ya hemotinaloka oloto piye, loti lo minabo ya holiyowe.

² Ido hemotina ya neidafaiti utina-lutina-hatina iti yowae? Hemotina hena fuliti, monawa molaibo we ya hiyatinau yati fulo feka edabo neko, ya dowa ladi ne.

³ Nemo une ya faiga nefá, ido weune-lune-hane ya hemotinagi minoto, hiyatinau minobo yaidana oto ya monawa molaibo we ya li halo molo edotoma ne.

⁴ Yagunu hemotina ya Wenaba Yesu huliyalo nuba minagu, ya nemo weune-lune-hane hemotinagi minoto, Wenaba Yesu aubala mino betiyageto,

⁵ yaidana we ya mikaleka ula li hopa o edanaiye, loti Satani anau molalo, loto lobiyowe. Feto fe edanabo, ya Wenaba hamenalalo ya weuna li nomuna wanaiye, loti feto fe edalo.

Mona nosámibo molabo weninagi houna iyámilo, loto lobibo ha

⁶ Heimotina utina-hulitina li faka lo-lo abo ya nosámiye. Beletiku ya yisi hefola efoma fulato, muki pupu limo yoibo ya holiyámafe?

⁷ Hemotina ya beleti hofawa minanune, loti ya yisi lila aifa mino betibo ya li hulo fulitalo.

Moda holiyafe? Kilisto ya Goti Uta O Ledaibo sipisipi mofola ya hofo edato, lemogunu holito fuliboma nenako, yagunu hemotina minagu ya yisi ma minámito ya minae.

⁸ Feito ya foli hamenawa naba yagunu holiti, yisi lila ya numunatinauti li hulo fulitabo yamaidana oto lemo ya yisi lila, ya hopa mona ido holi nosámibo biyonibo mona ya li hulo fulitoto, yisi minámibo beleti yaidana oto weude-lute-hate hiluwa loto minoto, mona ona hulako moloto moni minokelo.

⁹ Ena lufuwa i fulo betiyobo, ya hemotina ya hopa li unabofe weninagi houna iyámilo, loto lufuwa iyobo,

¹⁰ ya mikaleka weudinako mino betibo wenina hopa li unabofe, ido wa lalo-talo moloti sugi ha loti idafa ugele liyabofe, ido idafa holi muti houba-naba o edabofe wenina yagunu ladámowe. Yaidana wenina fulo betinune, lanabo, ya onesa me ya mikalokati u hulabo neko, weninawa fulo betiyadi ne.

¹¹ Ido lufuwa i fulo betiyobo, ya mono weninate ma ya hopa li unanabofe, ido wa lalo-talo molanabofe, ido idafa ma holi muti houba-naba o edanabofe, ido wenina hamadina hinabofe, ido no noti lutina-hatina li hopaitanabofe, ido sugi ha loti idafa ugele linabo wenina ya monolo minagu yati fulo feka o betiti, emotinagi houna iyámoti, idafa ma maina námilo, loto lufuwa i fulo betiyobo ne.

¹² Yagunu holilo. Wenina ma mono holiyámoti, feka aifa minabo wenina ya nemokafo igaidana oto monatina politi li halo molo betinobo ne? E'e,

feto feyámanogolofa, ido hemotina ya heimotina mono hiyatinau ya wenina monatina politi li halo molo betinabo ya moda dowa lanaiye.

¹³ Ido feka minabo wenina ya Gotikafo monatina polito li halo molo betinogolaiye. Yagunu ya feto libo,
Hopa moniyabo wenina ya hiyatinauti fulo feka o betilo,
loto ha mono lufuwau (Lo 13:5, 17:7, 19:19, 21:21, 22:21, 24, 24:7) nebo halo ya moda meyalo molalo.

6

Mono weninatina li halo molo betiyámilo, loto lobibo ha

¹ Ena hemotinadokati makafo mono weninala li halo molo edanowe, loto holibo we yakafo hawa ya igaidana oto fele wenina minadoka lo oloto molámoto, ido monatina fefe ladámibo wenina minadoka lo oloto molanaibo ne?

² Aliga ya fele wenina yasi mikalo wenina muki ha utinalo nebo ya lifefe lanabo ne, loti holiyámafe? Feito hemotina ya mikaleka wenina muki ha utinalo nebo ya lifefe lanaboma nenako, yagunu onesa me ya ya aifa ha, mikaleka ha ma oloto piyagetoma, ya hemotina ogofuti lifefe ladámanafe?

³ Ido enisole hatina yagi lifefe lanubo ne, loti holiyámafe? Feito onesa me ya ya mikaleka ha ma lifefe lanubo ya igaidana oto hena anaibo ne?

⁴ Ido mikaleka me ya ha oloto piyagetoma, ya hemotina hawa liti, aifa wenina, monoku hulitina minámibo wenina minadoka ya uti, ha ya lifefe lo ledalo, loti adinau molabo, ya neidafaito ne?

5 Feto loto lobiyobo, ya hemotina holiti utinalo holinae, loto lobiyowe. Hemotina mono weninatina ha utinalo ma oloto piyagetoma, ya hemotina minagu ya ha mananau nebo we, lifefe lo betinaibo we makogi ma minámife?

6 Aiyo, hemotina mono wenina yasi mono weninatina li halo molo betiti, ya mono holiyámabo weninaloka ya hawa liti uwabo, ya neidafaneidafe ae?

7 Heimotina ya sigiya ha lo oka-waka o minabo mona yakafo moda lumu fou lotabo monatina ya li oloto pi betiye. Weninatina yasi li nosámibo o betinabofe? Ido idafatina ipoti linabofe? Ya hemotina aifa wai to betiyámanako, ya neidafaito feto feyae?

8 Ido aifa wai to betiyámanune, loti holiyabo yako minámiye. E'e, uti heimotina mono weninatina li nosámibo o betiti, idafatina hopa ipoti li-li abo ne.

9 Ido monatina fefe ladámibo wenina ya Goti hiyabate we wenaba monala, olufola weuna fi betibo monala ya liyámanabo ne, loti holiyámafe? Heimotina lutina ya hola iyámilo. Hopa li unabo wenina, idafa holi muti houba-naba o edabo wenina, we-wena ugele moniyabo wenina, wemoli wenaidana uno betiyabo wenina,

10 ugele liyabo wenina, wa lalo-talo molabo wenina, no noti lutina-hatina li hopaitabo wenina, hamadina hiyabo wenina, sugi ha loti idafa ugele liyabo wenina, yaidana wenina ya Goti hiyabate wenaba monala, olufola weuna fi betibo monala ya ma liyámanigilæ.

11 Ido hemotina yauti maleka homu moda ayaidana oti minabo nefo, ido Wenabate Yesu Kilisto huliyalo ido Gotite Weuna yakafó weudina-lutina-hatina noku ito, li fele o betito, monatina fefe libo wenina minae, loto lo betibo ne.

Ute ya Weuna Fele numuna nebo ha

12 Ena hemotina idafa muki feyanubo idafa aifa feyanubo ne, loti lo-lo o minafa, ido idafa ma feyanubo ya ade li faka ladámanaiibo idafa ne. Ido nemo idafa muki feyanobo idafa aifa feyanofa, ido idafa makafo ika oto nala i hedanowe, loto o nedanaibo idafalo ya kelámanobo ne.

13 Hafa hobina ya sebate-monawa idafala nebo, ido sebate-monawa ya hafa hobina idafala ne, loti lo-lo afa, ido Gotikafo loitiwa maina li fulageto minámanogolaiye. Ena ute ya hopa li unanubo idafa minámiye. E'e, Wenaba idafala ne. Ido Wenaba ya ute hiyabala we ne.

14 Ido Gotikafo Wenaba li sinoi edaibo yaidana oto lemo yagi emo aubalakafo li sinoi ledanogolaiye.

15 Hemotina utina ya Kilisto ula hofala-anahina ne, loti holiyámafe? Feito Kilisto ula hofala-anahina ya igaidana oto lito hopa li unaibo wenalo ya kelanobo ne? E'e, feito minámiye!

16 We makafo hopa li unaibo wena ma li unanaibo, loiti ya utina u mako anaibo ne, loti holiyámafe? Aya yagunu ya feto libo,

Loiti ya utina u mako oti minanaiye,
loto ha mono lufuwau (Stt 2:24) ya nebo ne.

17 Ido Wenabadoka kelanaibo we ya Wenabagi weudina-lutina-hatina u mako anogolaiye.

18 Yagunu hemotina hopa li unabo mona ya metina muti holi wilalo. Hopa mona malekama muki molanubo ya uteu aguwámifa, ido hopa li unabo wenina ya eimotina utina li hopaitae.

19 Ido ute ya Goti Weuna Fele numunala ne, loti holiyámafe? Lutinau minanaiye, loto Gotikafo Weuna molo ledaima nenako, yagunu hemotina ya utina-lutina-hatina yawala minámabo ne.

20 Meatinina naba fima nenako, yagunu utina-lutina-hatina yakafo Goti huliya li faka lalo.

7

Olonafo wanafo hatina

1 Ena, hemotina lufuwa i fulo nedoti, ha loga o nedabo yagunu lo oloto molanogolowe. Holilo. We makafo wena liyámoto minanowe, loto minanaibo ya moda dowa lanaibo nefä,

2 ido hopa li unabo mona upatotanaiye, loti we yagi eito-eito eimola olonafo lito, emote keloti minanaibo, ido wena yagi eito-eito eimola wanafo mofu moloto, emote keloti minanaibo ya moda dowa lanaibo ne.

3 Ido wekafo uka ya ologafo e'e, lomunanibo, ya lifima litanowe, loto, e'e lomuwámo. Ido ayaidana oto wenakafo uka ya wagafo e'e, lomunanibo, ya lifima litanowe, loto e'e lomuwámo.

4 Olonafo ula ya eimola ya yawala minámiye. E'e, wanafo ya yawala ne. Ido ayaidana oto wanafo ula ya eimola ya yawala minámiye. E'e, olonafo ya yawala ne.

⁵ Feito ya olonafo wanafo hemotina utina li e'e, loti ladámilo. Ido hamena ma ya Gotidokako hate ki munoiye, lotima, ya hamena melo ya holi munoiye, loti, ido hamena malo ya hofa kelanoiyé, loti hamena moloti moninaibo ya dowa lanaibo ne. Ido hamenawa hulageto ya utina so lotagetoma ya Satanikafo hepa molo ledotanaiye, loti hofa liwila oti keloti minaliyo.

⁶ Hawa feto lobiyobo, ya lo molaibo ha ladámowe. Aifa hemotinagunu holito ya feto loto lobiyobo ne.

⁷ Ido wenina muki neimo minobo yaidana oti minomo uwabo neko, moda dowa ladi ne, loto holiyofa, ido wenina muki ya Gotikafo aubate eito-eito lumibo, ya ma bi eito ito, ido ma bi eito ito, feito lumu-lumu o ne.

⁸ Feito ya we aguwámabo olipa, ido wena liyámabo hipapa, ido wena-hiyona, ya nemo wena liyámobo yaidana oti hemotina aifa minomo yonabo ya moda dowa lanae, loto lobiyobo nefá,

⁹ ido hopa li unámanabo aubatina minámagetoma, ya olonafo wanafo oti minalo, loto lobiyowe. Aifa minanabo ya ute hala-kala lotanaiye, loti ya olonafo wanafo oti minalo.

¹⁰ Ido we-wena hemotina ya ha ma lobinowe. Ena hawa ya nemo weneloti minámiye. E'e, Wenaba welaloti feto loto lobiyowe. Holilo. Wena makafo wanafo fulo edámaneyo.

¹¹ Ido fulo edagetoma, ya wanafo minámageto minaneyo. Ido e'e, lageyama, ya wanafote hofa holoti keloti minanaiye. Ena we makafo ayaidana oto olonafo ilifi fulámaneyo.

¹² Ido maleka ma ya ha lobinobo ya Wenaba eimola welaloti ha minámiye. E'e, Weuna mino nedaito, hane kito holiyobo ha ya lobinowe. Holilo. Mono weninate yauti we ma olonafo holi hiki ladámibo wena yakafo emote minanoysi, loto holi muto lanaibo, ya ilifi fulámaneyo.

¹³ Ido mono wena ma wanafo holi hiki ladámibo we yakafo emote minanoysi, loto holi muto lanaibo, ya fulo edámaneyo.

¹⁴ Holi minafe? Holi hiki ladámibo we ya olonafo holi hikila yakafo li fele o edaiye. Ido holi hiki ladámibo wena ya wanafo mono wete holi hikila yakafo li fele o edaiye. Feito minámbi neko, ya olufotina ya Goti nomunalo hiluwa ladámibo olufo ya minadi ne. Feti minanigilafa, ido onesa ya fele olufo ya minae.

¹⁵ Ido holi hiki ladámibo we makafo olonafo mono wena ilifi fulitanowe, loto lanaibofe, ido holi hiki ladámibo wena makafo wanafo mono we fulo edanowe, loto lanaibo, ya aifa unaiye, loti waito edalo. Feito unaibo, ya mono holibo olonafofe, ido wanafofe, yama nalalo minámiye. E'e, Gotikafo you amena mona ya moloti minanae, loto sute fiye.

¹⁶ Wena, hemokafo wagafu ana li faka lageto ya holi hiki lanaife, ido ladámanafe? loto holiyámane. Ido we, hemokafo ologafo ana li faka lageto ya holi hiki lanaife, ido ladámanafe? loto holiyámane.

Gotikafo monate lumibo hanudo ya monolo moninubo ha

¹⁷ Feito wenina muki ya Wenabakafo eimotina monatina ido ononatina hona molo bibo, aya

hanudo ya monimo uwato Gotikafo sutina fibo, ya aya hanudo ya monimo yoilo. Hawa ya wenina numudo-namado monolo nuba o-o abo ya lo molo betiyowe.

¹⁸ Hemotina Goti anela utinau fukabo wenina sutina fibo, ya anela hilili fulitámilo. Ido anela utinau fukámabo wenina sutina fibo, ya anela utinau ya fukámilo.

¹⁹ Anelagi minanubemo, ido minámanune? Ya hulawa minámiye. E'e, Goti welalo hololo minonibo yakafoko hulawa aiye.

²⁰ Yagunu ya hemotina muki ya oti moloti o minabo monatina ido ononatina ya bito sutina fido, ayalo ya minalo.

²¹ Hemotina ya wenina masi nala i betiyato houba-naba ononatina li betiyabo wenina sutina fibo, ya hena holiyámilo. Ido wina betiyato unabo hanu ma oloto piyagetoma ya uti, ayalo onona hula liyalo.

²² Houba-naba oti nalalo minabo wenina ya Wenabakafo sutina fibo, ya eimola wina betibo weninala oti minae. Ido wenina aifa nalalo minámabo ya Wenabakafo sutina fibo, ya Kilisto houba-naba oti nalalo minabo weninala oti minae.

²³ Hemotina meinatinā naba fima ne. Mikaleka wenina nalatinau aguwámilo.

²⁴ Mono weninane-motao, hemotina muki ya oti moloti abo monatina ido ononatina bito sutina fido, ayalo ya Gotigi minalo.

Olu hipá hatina

²⁵ Ena hipá wena liyámabo, ido olu we aguwámabo yagunu Wenaba eimola welaloti liyobo ha ladámofa, ido Wenabakafo milumane holidoti mono ha mananeu molaima nenako, loto ha ma lobiyoto ya metoliti minanae, loto ya lobinowe. Holilo.

²⁶ Hamena meleka ha hena aibo oloto pi-pi aibo yagunu oti moloti abo monatina molado ya ayalo minatoma ya dowa lanogolaiye, loto holiyowe.

²⁷ Feto loto holiyobo, ya hemotina olodinafogi keloti minabo we ya idipi fulitanabo hanu moni wita ámilo, loto lobiyowe. Ido hemotina olodinafogi minámibo we ya wena ma moni wita ámilo, loto lobiyowe.

²⁸ Feto loto holiyofa, ido wena linowe, lotoma, ya linanibo yagi moda fefe lanogolaiye. Ido we aguwámibo olu yakafo we unowe, lotoma, ya unaibo yagi moda fefe lanogolaiye. Moda fefe lanogolaifa, ido yaidana anabo wenina ya utina etuwaloka hena mona-mona oloto pi binainibo yagunu feto feyámanabo ya oto yoto dowa lanogolaiye, loto holito lowe.

²⁹ Ena mono weninane-motao, ha me ya lanobo ya holilo. Hamena fouma nebo yagunu onesa meloti ya wemoli olodinafogi minabo we ya olodinafogi minámabo yaidana oti minalo.

³⁰ Ido hufo-nama o minabo wenina ya hufo ámabo yaidana oti minalo. Ido lutinahatinau dowa loti holiyabo wenina ya dowa loti holiyámabo yaidana oti minalo. Ido idafa meina fiyabo wenina ya idafawa liyámanabo yaidana oti minalo.

³¹ Ido mikaleka idafa-adafa liti ononatina

liyabo wenina ya li hiki ladámabo yaidana oti minalo. Hawa feto lobo, ya mikaleka me ya monawa wato holito o-o minonibo ya moda u hulanogolaibo yagunu lowe.

³² Ido hemotina ya mikaleka aifa idafa ya weudina-lutina-hatina ika yaleka-meleka o betitanaiye, loto holiyobo yagunu lowe. Wena liyámibo wekafo Wenaba idafalagunu holito ya Wenabakafo dowa wa nedanaibo mona molanowe, loto holinogolaiye.

³³ Feito nefá, ido olonafogi nebo wekafo mikaleka idafagunu holito ya olonefokafo dowa wa nedanaibo mona molanowe, loto holito,

³⁴ ya lula-hala loiti molanogolaiye. Ido we aguwámibo wenafe, ido olu, ya ayaidana oto Wenaba idafalagunu holito, ya ula-weuna-lula-hala muki ya muto, fele weninala minanowe, loto holinogolaiye. Feito nefá, ido wanafogi nebo wena yakafo mikaleka idafagunu holito, ya wanefokafo dowa wa nedanaibo mona molanowe, loto holinogolaiye.

³⁵ Hawa feto lobo ya nala i betinowe, loto ladámowe. E'e, li dowa lo betinowe, loto holito, ya hemotina mona dowa moloti, Wenabadoka lutina-hatina mako moloti ononala linae, loto lobiyowe.

³⁶ Ido hipá makafo wa molo edabo olu ya we unaibo hamenala moda lotainako, aifa minanane, loto lomunobo ya fefe ladámito, wena linobo ya mona dowa molanowe, loto holinaibo, ya we-wena moda kelanigilaiye. Ya lifima mona minámiye. Moda fefe loto nefá,

37 ido hipa makafo lula-halau ha auba ito holibo, ya mona ma ika o edámanaibo, ha holinaibo aubala mino edaibo hipa ya oluwa wena liyámoto, olu hipa aifa minanoixe, loto lula-hala auba ito holinaibo, ya moda dowa lanogolaiye.

38 Feito makafo wa molo edabo oluwawa wena linaibo ya moda fefe lanogolaiye. Ido makafo wena liyámánaibo ya oto yoto dowa ona hula lanogolaiye.

Wena-hiyona hatina

39 Ena wena ya wanafo aifa minanaibo hamenalo ya moda hafuwalo keloto minanaiye, loto lo molo ledaiibo ne. Ido wanafo fuliyagetoma, ya lo molaibo hawa nalalauti moda wina oto, we malo unowe, loto holinaibo, ya moda unaifa, ido aifa welo aguwámánaixe. Wenaba lulau mino edaibo welo yako unaiye.

40 Ido aifa minanaibo ya moda oto yoto dowa loto holimo yonogolaiye, loto holiyowe. Feto lobo, ya Goti Weuna mino nedaito lowe, loto holiyowe.

8

Idafa magunu holiti sokila hi muwabo hobina ha

1 Ena me ya ya idafa magunu holiti sokila hi muwabo hobina yagunu ha ma lanowe. Holilo. Ha mona muki ya moda holi minonibo ne, loto holiyone. Ido hawa monawa aifa holiyonibo mona yakafo ute-lute-hate ito yoifa, ido lute-hate biyonibo mona yakafo li auba i ledaiye.

² We makafo ha mona ma moda holi hulowe, loto hala kibo, ya hawa monawa aifa holifa, ido hulawa mino edámiye.

³ Ido makafo lula-hala Goti muibo, ya Gotikafo moda wa edofefe liye.

⁴ Feito ya idafa magunu holiti sokila hi muwabo hobinawa no-no anabo mona yagunu holilo. Idafa yaidana-meidana yagunu holi munabo ya idafa hula ma minámiye. E'e, Goti mako yako hula ne, loto holiyone.

⁵ Feito ya okulumau idafafe, ido mikaleka idafa yaidana-meidana yagunu gotite ne, loti, ido wenabate ne, loti holi munabo idafa mona-mona nebo nefä,

⁶ ido lemodoka ya Metefo Goti mako neboma, ya emodokati idafa-adafa muki oloto pito, ido lemo yagi emo lulau mino edone. Ido Wenaba mako Yesu Kilisto neboma yakafo idafa-adafa muki li oloto pito, ido lemo yagi emodokatiko nomude hofawa minone, loto holiyone.

⁷ Feto loto holiyoba, ido wenina malekama yasi feto loti holife fe ladámoti minae. Aya wenina yauti masi, homu sugi goti holi muwabo wenina, ya hobinawa nonibo ya idafawagunu holiti sokila hi muwabo hobina hula ne, loti holiti nabo, ya aya mona yamo lutina-hatina aubala hefolako nebo ya li hopa o betiye.

⁸ Feto loti holiyafa, ido hobina yakafo Goti onobalalo molo ladámanogolaiye. Ma námanubo ya ito lumuto holi lomámanaibo ne. Ido ma nanubo ya ito yoto holi lomámanaibo ne.

⁹ Feito nefä, ido hemotina monawa holife fe loti aifa no-no abo wenina yasi mono weni-

natina malekama mono aubatina hefolako nebo ya uteba itanae, loti wati monilo.

¹⁰ Holi minafe? Hemo monawa holifele lanibo we ya sugi goti numunalaupi ya hobina noto minananibo, ya mono aubala hefolako nebo we yakafo wa hedoto, ya nemogi ma nanowe, loto lula-hala li auba ito, idafawagunu holiti sokila hi muwabo hobina ma notanaiye, loto holámabe?

¹¹ Feito ya mono aubala hefolako nebo we, mono weninaka Kilistokafo emogunu holito fulibo we, ya haka holianibo mona yakafo li hopa o edane.

¹² Yagunu holilo. Mono weninatina li nosámibo o betiti, lutina-hatina aubala hefolako nebo li hopa o betiyabo, ya Kilisto yagi li nosámibo o edae.

¹³ Feito ya hobina makafo mono weninane ma li uteba i betinaibo, ya nemokafo mono weninane li uteba i betitanowe, loto hafa-hobinawa muki moda moi ito aifa minoto fulinowe.

9

Polokofo aposolo ononalalokati meina ma liyámibo yagunu dowa holibo ha

¹ Ena nemogunu holilo. Nemo nalalo minofe? E'e, mona ma molanowe, loto holito ya aifa molanobo ne. Ido aposolo we minámobo nefé? Moda minobo yae. Ido Wenabate Yesu ya nemo wa edámobo nefé? Moda wa edoboma ne. Ido Wenaba lulau mino edobo ya ononane hula oloto pibo ya hemotina ya minámafe?

² Aiyo, wenina malekama nomudinalo ya aposolo ne, loti wa nedofefe ladámabo nefá, ido

hemotina ya moda fefe loti wa nedaboma ne. Wenaba lulau mino edobo ya aposolo ononane ilawa libo hula ya hemotina ya minae.

³ Monane yagunu ha lo yaleka-meleka o nedabo wenina ya li liwila oto fetu lobi-lobi obo,

⁴ Lemo mono ononatelokati ya wete-idafagi nogi aifa nanubo ya ha ma minanaibo nefu?

⁵ Ido Sifasi Pitale, aposolo malekamagi, Wenaba unalafo-motagi, muki ya olodinafo-mota, mono wenipatina idipiti mono onodo u-u o minabo, ya lemo ayaidana anubo ya ha ma minanaibo nefu?

⁶ Ido muki ya hefana onona liyámoti, mono ononako liyadoti ya wetina-idafa no-no abo yaidana oto nemote Banabasite yagi fetu feyanibo, ya lemodokako ha ma minanaibo nefu?

⁷ We ma himi onona linaibo ya eimola hefanalakafo wela-idafa meina fito nanaibo nefu? Ido ma ya onona hila lito, ya hulawa oloto piyageto li námanibo nefu? Ido ma ya meme hiyaba oto, ya amina nowala ma li námanibo nefu? Aifa nanaboma ne.

⁸ Ido me ya ya mikaleka wenina ha lanabo yaidana oto lofe? Ido lo molaibo ha ya ayaidana oto ladámife?

⁹ E'e, Mosese lufuwa igu ya lo molaibo ha ma fetu libo,
Bulumakau yakafo suwa witi lala ito lilika i hedageto, ya welalo nala molámilo,
loto ha mono lufuwau (Lo 25:4) ya nebo ne. Ena Gotikafo ha ya bulumakau yagunuko holito libo nefu?

10 Ido leimogunu ladámibo nefé? Ya leimogunu libo ne. Onona hila liti, ya mina emotina yasi ido hobina liyabo yasi nanune, loti holitiko ononawa li-li o minae.

11 Ido lemo ya hemotina weudina-lutina-hatinau ya Weuna idafala hulawa li hifiyonibo, ya hemotinadokati ute etuwa idafa li nanubo ya hena aife?

12 Mono hiyabatina we malekama ya hemotinadokati utina etuwa idafa li no-no abo yamaidana oto lemogi li nonibo neko, ya fefe ladámadi nefé? Moda oto yoto fefe lanogolaifa, ido hemotinadokati ma liyámone. E'e, Kilisto hala ukuwa dowa hanula li itotanune, loto hena mona-mona mofuto monimo unune, loto auba ito holiyone.

13 Fele huliyagi numuna nabau ya onona liyabo wenina yasi mono numuguti wetina-idafa no-no abo, ido sokila hiyabo folomolo onona liyabo wenina yasi idafa hiyagu yauti ma li no-no abo, ya hemotina holiyámafe?

14 Ido ayaidana oti hawa ukuwa dowa lo oloto molanabo wenina ya hawa ukuwa ononawa liyadokati ya utina etuwa idafatina li oloto pi binae, loto Wenabakafo lo molaibo ne.

15 Feto loto lo molaibo nefá, ido yaidana idafawa ya nemokafo ma liyámobo ne. Ido onesa ya hemotinadokati ma linowe, loto lufuwa me ya iyámowe. E'e, feto feyobo neko, ya ake hane ya ito lumuto fulo nedageto ya holinobo hena naba-naba adi ne. Ido folomo neko, ya hena holiyámadi ne.

16 Hawa ukuwa dowa lo oloto molobo mona ya une ito yowobo mona ma minámiye. E'e, ononawa ya nemodoka auba ito molaibo ne.

Feto feyaiboma nenako, hawa ukuwa lo oloto molámobo neko, hena naba-naba fuliyadi ne.

¹⁷ Neimo lunekafo ononawa yagunu holito liyobo neko, ya meina moda liyadi ne. Ido ononawa yagunu holiyámanobo, ya emokafo moda linane, loto anelo molaibo ne.

¹⁸ Feito neboma nenako, yagunu nena meina linobo ne? Hawa ukuwa dowa lo oloto molanodo, ya une etuwa idafa meina linobo aubane ya fulitoto, hawa ukuwa aifa binowe, loto lo oloto bibi obo mona ya moda meinane yaidana oto ne.

Polokafo wenina muki houba-naba o beti nebo ha

¹⁹ Feto fe minobo yagunu wenina masi nala i nedabo ma minámibo nefo, ido wenina muki ya li Kilistodoka kelo betinowe, loto neimo dowa loto holiyodo ya houba-naba o beti minowe.

²⁰ Feito ya Yuda wenina li Kilistodoka kelo betinowe, loto Yuda wenina nomudinalo ya Yuda wenina mona molabo yaidana oto molobo ne. Ido neimo ya lo molaibo ha hilalau ya minámofa, ido lo molaibo ha hilalau minabo wenina li Kilistodoka kelo betinowe, loto weninawa nomudinalo ya lo molaibo ha hilalau minabo wenina mona molabo yaidana oto molobo ne.

²¹ Ido lo molaibo ha liyámabo wenina li Kilistodoka kelo betinowe, loto weninawa nomudinalo ya lo molaibo ha liyámobo yaidana oto minowe. Ido Goti lo molaibo ha liyámobo ne, loto ladámowe. E'e, Yesu lo molaibo ha hilalau ya minowe.

²² Ido mono aubatina minámibo wenina li Kilstodoka kelo betinowe, loto weninawa nomudinalo ya mono aubane minámibo yaidana oto minowe. Mona yaidana-meidana moloto, ya wenina muki yauti maleka li nomudina wanowe, loto wenina eito-eito nomudinalo ya monane eito-eito molobo ne.

²³ Ido idafa-adafa muki oto moloto obo, ya hawa ukuwa dowa yagunu holito, ya maina linune, loto oto moloto o-o minowe.

Auba ito oluloto ya ekeni idafa linubo ha

²⁴ Ena afa-nafa lo-lo abo ebalo ya afa-nafa lanabo wenina muki oluloti uwafa, ido ekeni idafa linabo, ya u homu fedibo we mako yako linogolaiye, loti holiyámafe? Feito hemotina yagi ayaidana oti ekeni idafa linune, loti olulalo.

²⁵ Feito afa-nafa lo-lo anabo wenina muki yasi ute li auba inune, loti bubu-baba loti moniti, idafa maleka moi iti mino-mino ae. Feto fe-fe abo, ya aifa idafa, u hopa anaibo ekeni yagunu holiti ya linune, loti feto fe minafa, ido leimo ya minowa-minowa anaibo idafa yagunu holito linogolone, loto feto fe minone.

²⁶ Feito ya neimo olulobo, ya wafefe lotoko oluloto minowe. Ido fina fiyobo, ya aifa mebe-maba oto fiyámowe.

²⁷ E'e, nemo hawa ukuwa lo oloto biyobo we ya lumu fou loto, ekeni idafawa liyámotanowe, loto une yakafo fefe libo mona yako meyalo moloto, houba-naba ononala ya linaibo ne, loto neimo une aubafifo loto fina fi mu minowe.

10

Hepa molo lumigu ya lumu fou lotanune, loto lolumibo ha

¹ Yagunu mono weninane-motao, Moses hamenalalo ya awatefo-holofate monatina yagunu holife fe ladámotanæ, loto ha me ya lobinogolowe. Holilo. Emotina muki ya limukafo fo-sema molo betito, uti Ho No Luta-Hisi Libo fuko oka-waka ito uwabo ne.

² Ido limugi ho nogi yakafo weninawa muki noku ito li Mosesedoka betibo ne.

³ Ido Goti Weunakafo wetina-idafa li oloto pi bito, ya muki nomo yowabo ne.

⁴ Ido no yagi li oloto pi bito, ya muki nomo uwabo ne. Feito Goti Weunakafo hefaguti ya no bito nomo uwabo, ya Kilisto ya weninawagi maina uto bito, muki nomo uwabo ne.

⁵ Feto fe minafa, ido weninawa yauti maleka abi ya Gotikafo dowa wa betiyámito, hafali mikalo hanudo-hanudo ya fulimo uwabo ne.

⁶ Ido idafawa lo fedo bibo, ya mona hamamuna yaidana oto api lilibibo, ya emotinasi nosámibo idafagunu holiyabo yaidana oti holitanae, loto monawa lilibibo ne.

⁷ Feito ya weninawa yauti maleka yasi sugi goti yagunu holiyabo yaidana ámilo. Feto feyabo yagunu ya feto libo,

Wenina yasi wete-idafa nanune, loti amedoti
minadoti ya melege linune, loti sinoiyabo
ne,

loto ha mono lufuwau (Kis 32:6) ya nebo ne.

⁸ Ido hopa li unámokelo. Emotinalokati maleka yasi hopa li unabo, ya fo hamena mako, ayalo wenina mau naba-naba, tuwedi-tili tauseni (23,000) ya fuliyabo ne.

⁹ Ido Wenaba hepa molo umámokelo. Weninawa yauti maleka yasi hepa molo muwato, ya hosofa abi adala hofo betito fulimo uwabone.

¹⁰ Ido eleka ha ladámilo. Emotinalokati maleka yasi eleka ha lato, ya hofo beti fuli-fuli aibo enisole yakafo hofo beti fulibo ne.

¹¹ Ena weninawadoka ya idafawa lo fedo bibo, ya mona hamamuna, fuka ha yaidana aibo, ya leimo mika hamenala alili aido minonibo wenina api lilibinaiye, loti hatina ya lufuwa iyabo ne.

¹² Yagunu makafo aubane ne, loto holinaibo we ya moda wato moniyo. Lumu fou lotanane.

¹³ Hepa molo bibo mona yaidana-meidana ya hemotinaloka lo fedo bimo yoibo, ya eito ma minámiye. E'e, mikalo minabo wenina muki ya ayaidana otoko hepa molo bimo yoibo nefo, ido Gotikafo lituma fi ledomo yoibo we yakafo adina li faka lageto, hepa molo binaibo mona yakafo aubatina li fulo edanaibo ya ma minámiye. E'e, hepa molo binaibo mona ma lo fedo binaido, ya Gotikafo holi unabo hanu ma li oloto pi betiyageto, ya auba iti lala i hiki loti minanigilae.

Goti ona hula yagunuko holito, idafa ma muki yagunu holiyadokati ya holi unubo ha

¹⁴ Feito lune-hane biyobo weninane-motao, hemotina sugi goti yagunu holinadokati ya holi wilalo.

¹⁵ Hemotina hatina-manadina nebo wenina ya hawa lobiyobo moda holife fe loti holilo.

16 Nomu nesiba fuko ledaibo, ya dowae, lalowe, loto, noto ya Kilisto lunulagi maina kelonibo ne. Ido beleti lekoto noto ya Kilisto ulagi maina kelonibo ne.

17 Beleti mako neboma nenako, ya aya beleti makodokatiko ya lemo muki nonibo yagunu wenina abi ya ula mako ya minone.

18 Ido Isilaeli wenina mono monatina yagunu holilo. Sokila hi muwabo idafa no-no abo wenina ya sokila hiyabo folomogi maina kelabo ne.

19 Feto lobo ha ya igaidanagunu lowe? Idafa magunu holiti sokila hi muwabo hobina ya idafa hula ne, loto lofe? Ido idafawagunu holiyabo yagi ya idafa hula nefe?

20 Feito minámifa, ido sokila hi-hi abo, ya Goti sokila hi muwabo ma minámiye. E'e, Satani himiwela sokila hi biyabo ne. Ido hemotina ya noti Satani himiwelagi maina kelanabo ya holiyobo nosámiye.

21 Hemotina Wenaba nomulauti noti, ido Satani himiwela nomutinauti nanabo ya ma minámiye. Ido Wenaba folomolaloti noti, ido Satani himiwela folomotinaloti nanabo yagi ya ma minámiye.

22 Holiyafe? Wenaba li nunube holi lumunaibo mona molo edanube? Ido lemo aubate yakafo emo aubala li fulo edaife?

23 Mona muki molanubo ya ha ma minámanogolaiye, loti lo-lo afa, ido mona muki molanubo ya ade li faka ladámanaibo ne. Mona muki molanubo ya ha ma minámanaibo nefä, ido mona muki molanubo ya li dowa lo ledámanaibo ne.

²⁴ Hemotina ya heimotina yagunu holiyámoti, wenina ma muki yagunu holilo.

²⁵ Hafa molado ya ma meina fito nanune, lotima, ya lute nosámotanaiye, loti hatina loiti-loiti kiti loga-miga ámoti, aifa meina fiti nalo.

²⁶ Aya yagunu ya feto libo,
Mika ido idafa-adafa muki mikalo nebo ya Wen-
aba idafala ne,
loto ha mono lufuwau (Sng 24:1) ya nebo ne.

²⁷ Ido ha mono holiyámabo wenina yauti makafo li dowa lo betinowe, lagetoma, ya numunalau yonune, loti holitima ya aifa yoilo. Yoti minato, ya wetina-idafa binabo yagunu lute nosámotanaiye, loti hatina loiti-loiti kiti loga-miga ámoti, aifa nalo.

²⁸ Ena we makafo ya hafa me ya ya idafa magunu holiti sokila hi muwaguti hafa ne, lanaibo, ya námito. Lo oloto bibo we yagunu holiti, ya lula li nosámibotanune, loti fulitalo.

²⁹ Heimotina lutina nosámotanaiye, loto ladámowe. Wewa lula nosámotanaiye, loto lowe.

Yagunu holilo. Mona makafo nala i nedámibo nefá, ido idafa ma nanobo yagunu we ma lula li nosámagetoma, ya neidafaito holi nosámibo numunaibo ne?

³⁰ Goti aifa li dowa lo ledaibo monala yagunu holito, dowae, lalowe, lomuto idafawa nanobo yagunu makafo neidafaito hamane hinaibo ne?

³¹ Feito hemotina ya hafa-hobina nanabofe, ido nofena nanabofe, ido mona yaidana-meidana molanabo, ya Goti huliya li faka lotiko feto feyalo.

³² Wenina muki, Yuda wenina, Giliki wenina, Goti weninala mau minabo, muki yagunu holiti,

ya mona ma molanubo ya wa ledoti uteba itanae,
loti holiti ya aya mona molámilo.

³³ Ido ayaidana oto neimo yagi oto moloto fe-feyobo mona molobo, ya wenina muki wa nedoti dowa loti holinae, loto molo-molo owe. Feto feyobo, ya neimone li dowa lo nedanowe, loto holiyámowe. Wenina muki li nomudina wa betiyageto dowa lanae, loto holito feto fe-fe minowe.

11

¹ Feito Kilisto monalalo meyalo molo-molo obo yamaidana oti hemotina ya nemo monanelo meyalo moloti monilo.

Monoku ya manadinalo owo mofunabo ha

² Ena nemo oto moloto fe-feyobo mona molobo ya hemotina holi huloti hatina ki minoti, ha mono mona bitodo, yalo yako mino-mino abo yagunu ebotina lobiyowe.

³ Ena ha me ya lanobo ya holife fe lanae, loto hemotinagunu holiyowe. Wemoli manadina ya Kilisto ya ne. Ido wenipa manadina ya wemoli ya minae. Ido Kilisto manana ya Goti ya ne.

⁴ We masi manadinalo owo mofuti Goti lomunabofe, ido Goti welaloti ha lo oloto molanabo, ya eimotina manadina li ulalo holi munabo ne.

⁵ Ido wena masi manadinalo owo mofuwámoti Goti lomunabofe, ido Goti welaloti ha lo oloto molanabo ya eimotina manadina li ulalo holi munabo ne. Feto feyanabo, ya hopa li unabó wenipa manadina opala muki fuko fulitoto betiyabo wenipa yagi u mako anigilae.

⁶ Yagunu ya wena ma mananalo owo mofuwámanaibo ya manana opala muki fuko fulitalo. Ido wenipa utinalo holiti manadina opala waitanabo, ya manadinalo owo mofu aneyo.

⁷ Ido wemoli ya Goti fefelumala oti, huliya li faka lanabo wenina minabo yagunu ya wemoli manadinalo owo mofuti mono lanabo ya fefe ladámanogolaiye. Ido wenipa ya wemoli hulitina li faka lanabo wenina ya minae.

⁸ Yagunu holilo. Wena Ifi ulauti lito we lifefe ladámiye. E'e, we Adamu ulauti lito wena lifefe libo ne.

⁹ Ido wena yagunu holito ya we li oloto piyámiye. E'e, we yagunu holito ya wena li oloto pibo ne.

¹⁰ Yagunu ya wenipa yasi mono aubate ya leimodokati minámiye, loti anewa manadinalo mofuti, ya fefe lanaibo mona molanabo ya enisole yagi wa edanabo ne.

¹¹ Feito nefá, ido Wenaba lulau mino edoti ya wemoli yasi wenipa fulo betiti eimotinako minanabo ya ma minámiye. Ido wenipa yasi wemoli fulo betiti eimotinako minanabo yagi ya ma minámiye.

¹² E'e, wena ya we Adamu ulauti lito lifefe libo yamaidana oti wemoli yagi wena utinauti hedabo ya minae. Ido idafawa muki ya Gotidokatiko ne.

¹³ Hemotina ya heimotina holiti hona molalo. Wena ma mananalo owo mofuwámoto Goti lomunaibo ya fefe libo mona nefé? E'e, feito minámiye.

¹⁴ Ido we ma manana opala fana unanaibo ya ulalo holinaibo idafa ne. Aya monawa ya aidena mona, mono holiyámoti minoti ya holiyaboma ne.

¹⁵ Ido wenipa manadina opala fana ya manadinalo owo yaidana oto biboma nenako, yagunu manadina opala fana unanaibo ya ekenitina dowá ona ne.

¹⁶ Feito nefá, ido masi hawa ya eleka ledaiye, loti holinabo, ya lemo mona eito ma molámone. Ido Goti weninala numudo-namado monolo nuba o-o abo muki yagi ayaidana oti ya mona ma eito molámæe, loti holilo.

Monolo nuba oti wetina-idafa li hopa oti no-no abo ha

¹⁷ Ena idafa magunu ebotina ladámanobo ha ya hatina lito lobinogolowe. Holilo. Hemotina monolo nuba minabo ya lutina li dowá ámoti, li nosámibó oti nuba o-o abo ne.

¹⁸ Feto feyabo yagunu homu ha lanogolowe. Holilo. Hemotina monolo nuba minabo ya wenina hona moloti fokiti minae, loti lonomato holiyobo ya ha ona hiliye, loto holiyowe.

¹⁹ Ena hona moloti fokiyabo monawa ya aifa oloto piyámiye. Feto feyabo mona ya hemotinadokati mono wenina hula ya li oloto pi betinaibo mona ya ne.

²⁰ Ena Wenaba wela-idafa nanune, loti nuba afa, feto fe molabo yagunu u Wenaba idafala ámibó idafa ya nae.

²¹ Heimotina wetina-idafa liti loti hona molámoti, aifa eimotinako nato, ya masi inagunu fuliti aifa minato, ido masinofena noti hatina-manadina u hopa aiye.

²² Aiyo, heimotina numunatina ya ayau wetina-idafa nanabo ma minámife? Ido Goti weninala mau minabo ya ito lumuti holi biyato, idafatina

minámibo wenina li utinalo holi beti minafe? Nena ha lobinowe? Luwatina lanofe? E'e, idafawa yagunu luwatina ma ladámanogolowe.

*Wenaba mono hobinala yagunu libo ha
(Mt 26:26-29, Mk 14:22-25, Lu 22:14-20)*

23 Feito nemo Wenabalokati liyobo ha ya hemotina moda lobitobo, ya onesa me ya hofa lobinobo ya holilo. Wenaba Yesu ya uwolafo-mota adinalo molaibo hamenalo lubuka yalo beleti lito,

24 Dowae, lalowe, loto Melafo lomuto, ya lekoto feto libo, me ya ya nemo une ya hemotinagunu oto ne. Monawa feti molanabo hamenalo ya hatina ki numuti feti molomo yoilo, loto libo ne.

25 Ido aliga no hulotiti ya nomu yagi ayaidana oto lito ya feto libo, nomu meu ya nemo lunune ya Gotigi li hutifina betibo ha hofawa li auba i edaibo lunune ya ne. Hemotina feti nanado-nanado ya hatina ki numuti feti nomo yoilo, loto libo ne.

26 Feito ya beletigi nomugi yauti hamena-hamena nomo yowonido ya Wenaba fulibo hala ukuwa lo oloto molomo yoto minogeto, liwila oto anaiye.

27 Yagunu masi Wenaba beletila ido nomula ya hopa nanabo yasi Wenaba ula ido lunula li hopa oti nato, lifima mino betinogolaiye.

28 Feito makafo beletigi ido nomugi yauti ma nanowe, lanaibo, ya homu lula-halau monala wato holife feito nanaiye.

29 Feto feyámoto, aifa nanaibo, ya Wenaba ula holife feito ladámoto nainako, ha emodoka mi-nanaibo idafa oto eimolakafo no ne.

³⁰ Hemotina feto fe-fe abo yagunu maleka abi aubatina minámito, idafa i hiliti minae. Ido maleka ya moda fuliyabo ne.

³¹ Feito nefá, ido leimo monate hona molofefe lonibo neko, li halo molo ledámadi ne.

³² Ido Wenabakafo monate hona molo ledoto, holi holinubo idafa li lumibó, ya mono holiyámabo wenina yagi u hopa otanae, loto, feito lifefe lo ledo ne.

³³ Yagunu mono weninane-motao, hemotina wetina-idafa maina nanune, loti nuba oti, ya hiyaba o minato, muki lo fedanabo ya moda lafa loti nalo.

³⁴ Ido huluma li hopa ato lifima li lumutanaiye, loti ya masi inagunu fulitima, ya eimotina homu numunatinau nalo.

Ena ha maleka ya neimo anobo hamenalo ya lifefe lanogolowe.

12

Goti Weuna Fele idafa-adafala hona molo lumibó ha

¹ Ena mono weninane-motao, Weuna idafa-adafala yagunu holifefe ladámotanae, loto lobinogolowe. Holilo.

² Hemotina homu eito feka wenina minabo hamenaloma ya ha ladámabo idafalo ika o betiyato, hopa yauka-meuka uwabo yama moda holi minae.

³ Yagunu holifefe lanabo ha me ya lobinogolowe. Holilo. Wenina masi Goti Weuna welalo yati Yesu ya u hopa anaiye, lanabo ya ma minámiye. Ido Weuna Fele welaloti yako Yesu ya Wenaba ne, loti lanabo ne.

⁴ Ena mono idafa-adafa hona molo lumibo ya eito-eito nefo, Weuna ya mako ne.

⁵ Ido mono onona hona molo lumibo ya eito-eito nefo, onona yawala Wenaba ya mako ne.

⁶ Ido mono aubala hona molo lumibo ya eito-eito nefo, auba yawala Goti ya mako ne. Emo yakafoko weninala muki ya aubala li oloto pi lumibo ne.

⁷ Feto feyaibo, ya Weuna aubala li oloto pito ya weninala mau naba li dowa lo betinowe, loto aubalawa eito-eito hona molo bimo uto, muki ya eimotina aubatina weuna fi betito bibo ne.

⁸ Feito wenina ma ya Gotikafo ha manadinau minanaibo ha lo oloto molanabo ya Weunakafo bimo wiye. Ido eito ma ya Gotidokati ha holinabo ha lo oloto molanabo ya aya Weuna yakafoko eimola monalalo lito bimo wiye.

⁹ Ido eito ma ya aya Weuna yakafoko mino betito ya holi hikitanabo auba ya bimo wiye. Ido eito ma ya aya Weuna mako yakafoko mino betito ya idafa hiliyabo wenina li faka lo betinabo auba ya bimo wiye.

¹⁰ Ido eito ma ya Goti aubala itibinabo mona li auba i betimo wiye. Ido eito ma ya polofeti ha lo oloto molanabo ya bimo wiye. Ido eito ma ya weuna-ana mona-mona wati holifefe loti hona molanabo auba ya bimo wiye. Ido eito ma ya lowa-lawa ha lanabo ya bimo wiye. Ido eito ma ya lowa-lawa hawa li elepa inabo auba ya bimo wiye.

¹¹ Feto fe lumibo aubawa muki ya aya Weuna mako yakafoko li auba i ledo nebo, ya eimola lula-halau dowa loto holito ya wenina eito-eito hona

molo ledomo wiye.

Kilsto ula mako yau weninala ya hofala-anahina muki minonibo ha

¹² Ena ute ya mako nefä, hofate-ade-hide muki ya ne. Ido hofate-ade-hide muki ya li mako ito, ute u mako wiye. Ena Kilstodoka ya ayaidana oto ne.

¹³ Gotikafo leimo muki, Yuda wenina, Giliki wenina, eito feka wenina, nalalo minoti houbanaba onona liyabo wenina, nalalo minámabo wenina, muki ya Weuna mako yakafo noku ito li mako o ledaito, u Kilsto ula mako uwone. Feto o minonibo muki ya Weuna mako lumibo, ya no yaidana oti nanae, loto Weuna lumibo ne.

¹⁴ Feito uteu ya hofate-ade-hide ya idafa mako yako minámiye. E'e, abi ne.

¹⁵ Yagunu hide yakafo nemo ya ana minámonako, ulau ya minámowe, lanaibo, ya igaidana oto uteu ya minámanogolaiye? Moda uteu aifa minanaibo ne.

¹⁶ Ido hate yakafo nemo ya nomuna minámonako, ulau ya minámowe, lanaibo, ya igaidana oto uteu ya minámanogolaiye? Moda uteu aifa minanaibo ne.

¹⁷ Ido uteu muki ya nomude yako nebo neko, igaidana oto hate holiyadi ne? Ido muki ya hate yako nebo neko, igaidana oto unala holiyadi ne?

¹⁸ E'e, ute hofala-ana-hina muki ya Gotikafo eimola hala dowa kito uteu ya molofefe lo ledaiibo ne.

¹⁹ Feito nefä, ido uteu muki ya idafa mako yako nebo neko, ute igaleka minadi ne?

²⁰ E'e, me ya ya hofala-ana-hina muki ya nefá, ute moda mako ne.

²¹ Feito ya nomude yakafo ade ya minámibo neko, aifa dowa minadi ne, loto igaidana oto lomunaibo ne? Ido manade yakafo hide ya minámibo neko, aifa dowa minadi ne, loto igaidana oto lomunaibo ne?

²² Feito minámiye. Uteu ya idafa maleka auba iyámiye, loto holiyoba, aya idafawa minámibo neko, ya nosa naba ámadi ne.

²³ Ido uteu ya idafa maleka dowa loto wa edámonibo idafa ya ekeni dowa loto li golonibo ne. Ido ma yagunu utelo holoiyonibo ya wase ito hiyaba dowa lo edo minone.

²⁴ Ido ma yagunu utelo holoiyámonibo ya waitoedogeto, aifa oloto nebo ne. Feito Gotikafo ute li mako oto lifefe loto, ya lumuti nebo idafala ya onona naba muibo ne.

²⁵ Feto aibo, ya ute hofala-ana-hina ya fokiti u eito-eito ámoti, ute muki yagunu holiti hiyaba dowa o edanabo ne, loto feto aibo ne.

²⁶ Feito ya hofala-ana-hina yauti ma ya ogofu holiyagetoma, ya ute malekama muki yagi maina ogofu holinogolaiye. Ido hofala-ana-hina yauti ma ya huliya li faka lagetoma, ya ute malekama muki yagi maina dowa holinogolaiye.

²⁷ Ena hemotina ya Kilisto ula ya minae. Ido eito-eito ya hofala-ana-hina ya minomo uwabo ne.

²⁸ Feito ya Gotikafo wenina eito-eito lifefe loto ya weninala monolo mau minagu molo ledaibo, ya homu aposolo wenina ya molo ledaibo ne. Ido yaloti polofeti wenina ya moloto, ido yaloti

api libibiyabo wenina ya moloto, ido yaloti ya Goti aubala libibiyabo wenina, ido yaloti ya idafa hiliyabo wenina li faka lo betinabo auba liyabo wenina, adina li faka lo betiyabo wenina, hiyabate wenina, lowa-lawa ha lanabo wenina ya molo ledaibo ne.

²⁹ Feto fe ledaibo, ya weninala muki ya aposolo onona liyabo nefe? Ido muki ya polofeti ha lo oloto molabo nefe? Ido muki ya api libibiyabo nefe? Ido muki ya aubala libibiyabo nefe?

³⁰ Ido muki ya idafa hiliyabo wenina li faka lo betinabo auba liyabo nefe? Ido muki ya lowa-lawa ha lo-lo abo nefe? Ido muki ya hawa li elepa iyabo nefe?

³¹ Feito minámifa, ido hemotina mono idafadafala hona moloto aifa lumibo yauti idafa yoto neboma ya li oloto pinune, loti auba iti holilo.

Lute-hate ona hula binubo ha

Ena hanu ito yoto dowá lama itibinogolowe.
Kitoti holilo.

13

¹ Wenina lowa-lawa hatina yagi ido enisole hatina yagi lanofa, ido lune-hane bi-bi ámanobo yakafo ha lanobo ya aifa belo fu labo yaidanafe, ido hofato hai-hai molaibo idafa yaidana otoko minanogolowe.

² Ido Goti welaloti ha lo oloto molanobo auba mino nedaito, ido ha faluku aibo muki ido ha ma muki yagi holi huloto, ido holi hikine nabababa yakafo obula ya lomuwoto moda sinoito eba maleka unaibo auba yaidana mino nedanaifa,

ido lune-hane bi-bi ámanobo ya aifa digani minanogolowe.

³ Ido idafa-adafane hona molo bi huloto, ido une yagi fulo soku itanae, loto binofa, ido lune-hane biyámanobo, ya monawa yakafo li dowa lo nedámaniba ne.

⁴ Lute-hate binubo mona ya feito ne: Wenina masi li nosámibo o ledatoma, ya liwila oto you lo betitoko minanubo ne. Ido wenina li dowa lo betito adina li faka lo minanubo ne. Ido wauwa ya liyámanubo ne. Ido leimo ute ito yowámoto, hulite li faka ladámanubo ne.

⁵ Ido holiyonibo yoi holiyámonibo yoi loto felele kito moniyámanubo ne. Ido leimo idafate yagunu ito yoto holiyámanubo ne. Ido lute aloko halakala ladámaniba ne. Ido wenina idafa o molo ledanabo ya li minámanubo ne.

⁶ Ido mona nosámibo yagunu dowa loto holiyámoto, mona ona hula yagunuko dowa loto holinubo ne.

⁷ Ido ha hena muki agetoma, ya moda li mofu minanubo ne. Ido holi hikite ya huladámaniba ne. Ido Gotikafo ade li faka lo ne, loto dowa loto holito hiyabala otoko minanubo ne. Ido idafa hena mona-mona oloto piyagetoma, ya moda aubafofo loto mino holinubo ne. Feito ya lute-hate binubo mona ya ne.

⁸ Ena lute-hate bi-bi onibo mona ya huladámanogolaiye. Goti welaloti ha lo oloto molabo mona ya li hulanaibo ne. Ido lowa-lawa ha lollo onibo mona yagi moda hulanaibo ne. Ido ha holiyonibo ha yagi li hulanaibo ne.

⁹ Holiyafe? Ha muki holiyonibo ya aifa mulalo yako holiyonibo ne. Ido Goti welaloti ha lo oloto

molonibo ya aifa mulalo yako lo oloto molonibo ne.

¹⁰ Feito nefá, ido aliga ya hula moda oloto piyageto, ya mulalo o-onibo idafa ya moda li hulanaibo ne.

¹¹ Nemo hefola minobo hamenalo ya aifa olufo hefola ha loto, olufo hefola yaidana oto hane kito, olufo hefola yaidana oto lune-haneu holimo yoto minofa, aliga ya wenina bulito, olufo hefola monawa ya moda li fulobo ne.

¹² Yagunu holilo. Noku hamamuna nebo idafa wafefe ladámonibo yamaidana oto onesa meleka ya wafefe ladámoba, aliga ya hote fito wa edofefe lanubo ne. Ido onesa meleka ya aifa mulalo yako holi minoba, aliga ya hulawa holi hulanubo ne. Emokafo wa ledo hulibo yaidana oto.

¹³ Feito ya holi hikito mumo yowonibo mona, ido emogunu holito hiyaba o edomo yowonibo mona, ido lute-hate bi-bi onibo mona, yaleka monawa loitigi makogi ya minowa-minowa oto minanogolaifa, ido ayauti ya lute-hate bi-bi onibo mona mako yakafoko moda u homu molaibo mona ya ne.

14

Goti welaloti ha lo oloto molanubo ya mono onogu yoto nebo ha

¹ Lutina-hatina bi-bi anabo hanudo ya auba iti moni minalo. Ido Weuna idafa-adafala yagunu auba iti holilo. Ido aya idafala yauti ya Goti welaloti ha lo oloto molanabo yagunu holimo yoilo.

² Makafó lowa-lawa ha yauti lanaibo, ya weunakafo wase ibo ha lo oloto molaifa, ido hawa monawa holifefe ladámo minanako, lowa-lawa hawa ya wenina lobiyámiye. E'e, Goti yako lomuibo ne.

³ Feito nefá, ido Goti welaloti ha lo oloto molanaibo we yakafo wenina lutina li auba i betito, hatina lito ha mono hanu itibito, lutina-hatinau li aila i betibo ne.

⁴ Lowa-lawa ha yauti lanaibo we ya eimola lula li auba i nefá, ido Goti welaloti ha lo oloto molanaibo we yakafo monolo mau minabo wenina lutina li auba i betibo ne.

⁵ Hemotina muki ya lowa-lawa ha lanabo yagunu holiyofa, ido Goti welaloti ha lo oloto molanabo yagunu auba ito holimo yowowe. Lowa-lawa ha yauti lotiti, ya monolo mau minabo wenina lutina li auba i betinaibo ha ya holinae, loti hawa monawa li elepa iti lobilo. Ido ha li elepa ito lobinaibo we ma minámagetoma, ya Goti welaloti ha lo oloto molanabo wenina ononatina yakafo lowa-lawa ha yauti lanabo wenina ononatina li fulo betibo ne.

⁶ Ena mono weninane-motao, nemo hemotinaloka loto ya lowa-lawa ha yautiko lobinobo, ya igaidana oto li dowa lo betinobo ne? Feito minámifa, ido Gotikafo li oloto pi numibo ha lobinobofe, ido holifefe lanabo ha lobinobofe, ido Goti welaloti ha lobinobofe, ido api itibinobo ha lobinobo, ya li dowa lo betinaibo idafa ya ne.

⁷ Ido hatina-manadina minámibo idafa, nama nomufe, ido oi ya iyato, nola fefeluma oloto ladámagetoma, igaidana oto nolawa holifefe lanae?

⁸ Ido hanugana moloti sutina finabo ya u fefe ladámanaiibo, ya igaidana oti holiti ile-himi liti unabo ne?

⁹ Feito hemotina ayaidana oti lowa-lawa ha yauti wase iti lanabo, ya igaidana oti holife fe lanabo ne? Aifa ha lanabo ya asikafo lito u hopa anogolaiye.

¹⁰ Mikau-mikau ya wenina mona-mona hatina muki-muki ne, loto holiyone. Ido hawa monawa muki ya yawala yasi moda holife fe lanigilae.

¹¹ Feito ya ha ma monawa holiyámotoma, ya hawa libo we yakafo nemogunu holinaibo ya eito we ne, loto holinogolaiye. Ido nemokafo emogunu holinobo ya eito we ne, loto holino-golowe.

¹² Yagunu hemotina yagi Weuna idafa-adafala yagunu aubafoko loti holiyanako, monolo mau minabo wenina lutina li auba i betinaibo idafala yagunu auba iti holimo yoilo.

Lowa-lawa ha yauti lo oloto molanabo mona yagunu lobibo ha

¹³ Feito ya lowa-lawa ha yauti lo oloto molanabo wenina hemotina hawa monawa li elepa i binubo auba lomo, loti Goti lomuilo.

¹⁴ Holiyafe? Lowa-lawa ha yauti Goti lomunobo, ya lune-weune yakafo lomuwobo nefá, ido hane-manane ya hulawa oloto piyámanogolaiye.

¹⁵ Yagunu neidafa-neidafa feyanowe? Lune-weunekaho lomuto, ido hane-mananegi yakafo

lomunobo ne. Ido mono nama lanobo, ya lune-weunekafo nama loto, ido hane-mananegi yakafo nama lanobo ne.

¹⁶ Ido hemo ya feto feyámoto, luka-weuga yakafoko Goti ebola lo oloto molananibo, ya lo hulageto ya monawa holiyámabo wenina yasi hawa lanibo ya holifefe ladámanako, igaidana oti aga li faka loti onae, lanabo ne?

¹⁷ Hemo moda Goti ebola fefe loto lo holiyaba, ido hawa lanibo yakafo weninawa lutina li auba i betiyámiye.

¹⁸ Ena hemotina lowa-lawa ha yauti lo-lo abo wenina muki ya nemo li fulo betito lo-lo obo yagunu dowae, lalowe, loto Goti lomuwowe.

¹⁹ Feto fe minofa, ido monolo mau minonigu yau lowa-lawa ha yauti ha fana-fana teni tauseni (1000) lo oloto molanobo yagunu ito lumuto holiyofa, ido hane-manane yakafo ha fouma efoma ade filiga faifu (5) yako lo oloto moloto wenina api itibinobo yagunu ito yoto holi minowe.

²⁰ Ena mono weninane-motao, hemotina hatina kinabo ya olufo hefola yaidana oti hatina kiyámiyo. E'e, nosámibo mona yagunu holiti ya olufo namuna yaidana oti minalo. Ido hatina kinabo ya wenina auba iyabo yaidana oti hatina kiyalo.

²¹ Lo molaibo ha lufuwa iyagu ya feto libo, Weninawa ha lobiyobo, ya eito wenina wetinaguti lowa-lawa ha lanabo yakafo lobinafa, ido aya ha yagi ya holiti holiyámoti o minanigilae, loto Wenabakafo liye, loto ha mono lufuwau (Ais 28:11-12) ya nebo ne.

22 Feito ya lowa-lawa ha lanabo ya Goti aubala itibinaibo mona bibo, ya holi hikitabo wenina yagunu biyámiye. E'e, holi hiki ladámabo wenina yagunu bibo ne. Feito nefä, ido Goti welaloti ha lo oloto molanabo ya aubala itibinaibo mona bibo, ya holi hiki ladámabo wenina yagunu biyámiye. E'e, holi hikitabo wenina yagunu bibo ne.

23 Feito ya mono wenina muki mau minoti, muki yasi lowa-lawa ha lato, monawa holife fe ladámabo weninafe, ido holi hiki ladámabo wenina ya loti holinabo, ya aiyo, nei-nei fiyabo ha lae, loti lanigilae.

24 Ido muki ya Goti welaloti ha lo oloto molato, holi hiki ladámibo we mafe, ido monawa holife fe ladámibo we ma loto holinaibo, ya lula-halau monala-anala yagunu ha labo yakafo u emodoka ulalo molaito, li halo molo edabo yamaidana oto metolito holito,

25 ya lula-halau idafa faluku oto nebo yama oloto piyageto, feito hina obula fito hola-wela huba ito Goti holi muto, ya Goti hemotinagi ona ne, loto lo oloto molanogolaiye.

Monolo nuba agu yau monatina fefe loti molanabo ha

26 Feito ya mono weninane-motao, neidafa-neidafa feyanune? Nuba anagu yau hemotina muki yauti masi mono nama lato, masi api itibinabo ha lato, masi Gotikafo li oloto pi bibo ha lato, masi lowa-lawa ha yauti ha ma lato, masi lowa-lawa hawa li elepa inabo ha lato, ya mono monawa muki molanabo ya wenina lutina li auba i betinune, loti molaneyo.

²⁷ Lowa-lawa ha lanune, lanabo, ya wenina loitife, ido loitigi-makogi yako loti, ya mako-mako lanado, makafo hawa monawa li elepa i biyaneyo.

²⁸ Ido li elepa inaibo we minámagetoma, monolo mau minagu yau lowa-lawa ha yauti ladámilo. Makafo lanowe, loto holinaibo, ya eimola lulau yagi ido Gotidoka yagiko lomuwaneyo.

²⁹ Ena Goti welaloti ha lo oloto molanabo wenina ya loitife, ido loitigi-makogi yasi lanado, malekamasi holiti ya hawa holife fe loti hona molalo.

³⁰ Ido malekamasi amedoti minabo yauti ma Gotikafo ha ma li oloto pi munaibo, ya homu libo we ya fulitaneyo.

³¹ Feti ya wenina muki holife fe lanigilae, loti, ido muki ya lutina li dowa lanaibo ne, loti muki ya mako-mako Goti welaloti ha lo oloto molalo.

³² Goti welaloti ha lo oloto molanowe, loto lutina-weudinakafo holiyagetoma, ya holoti hiyaba anabo auba moda mino betibo ne.

³³ Moda holiyafe? Hopa nemo ha ma lanowe, nemo ha ma lanowe, loti li hopaiti, muki li mako oti lanabo mona ya Gotidokati ma minámiye. E'e, you loti holoti minanabo mona ya Gotidokatima ne.

Ena fele wenina monolo nuba oti mona molomo abo yamaidana oti hemotina yagi meyalo molanabo yagunu lobinogolowe. Holilo.

³⁴ Wenipa ya monolo nuba agu yau holoti ha ladámoti minalo, loto lo fuko betiyogeto ya lumuti minanae, loto lo molaibo ha ya libo ne.

35 Monolo nuba agu yau wenipa ha hopa lanabo ya utinalo holinabo mona molaboma nenako, yagunu ha ma holifefe lanune, lotima ya numunatinau uti, eimotina wadinafo loga o beti aneyo.

36 Ido e'e, lanabo, ya Goti hala ya hemotinadokati apito oloto pibo nefé? Ido hemotinaloka yako lo fedibo nefé? Feito minámiye.

37 Hemotinalokati ma yasi polofeti wenina ya minone, loti hatina kiyabofe, ido Goti Weuna mino ledaibo wenina ya minone, loti hatina kiyabo, ya lufuwa i fulo betiyobo ha ya Wenaba lo molaibo ha ya ne, loti holifefe loti holilo.

38 Ido ma ya feito holiyámone, lanabo, ya aya wenina ya mono holifefe ladámabo wenina ya minae, loti holinigilae.

39 Yagunu mono weninane-motao, hemotina Goti welaloti ha lo oloto molanune, loti ito yoti holilo. Ido lowa-lawa ha lanabo hanu ya hu betiyámilo.

40 Ido mono mona muki molanabo ya dowa loti fefe lotiko molalo.

15

Yesu fuliguti sinoibo ha

1 Ena mono weninane-motao, hala ukuwa dowa lo oloto bitobo ya hofa lobinogolowe. Hawa ya moda holiti, ya ayau minomo yowabo ha ya ne.

2 Aya hawa lo oloto bitobo ya holi aifa itámoti, holi hikitoti moni minanabo, ya li nomudina waibo ha ya ne.

3 Aya hawa ya yoto nebo ha ne, loto hemotina biyobo, ya nemo yagi homu liyobo ha ya holilo.

Ha mono lufuwau libo yamaidana oto Kilistokafo lifimate yagunu holito ya fuliye.

⁴ Fulito molo edato, ya ha mono lufuwau libo yamaidana oto hamena loitigi-makogi (3) yalo ya li sinoi edaiye.

⁵ Li sinoi edaito, homu Sifasi Pita nomunalo oloto pibo, yaloti ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya nomudinalo oloto piye.

⁶ Ido yaloti mono wenina mau naba faifu hadeti (500) ya muki nomudinalo oloto pi bito, wa edo hulabo ne. Wa edabo wenina yauti abi ya onesa lufuwa me ya iyobo hamenalo ya aifa minae. Ido malekama moda fuliyabo ne.

⁷ Ena yaloti Yemusi nomunalo oloto pibo, yaloti aposolo muki nomudinalo oloto pibo ne.

⁸ Ena aliga ona ya nemo, olufo nosámibo owola wina fulaibo yamaidana oto minobo we efo yagi nomunelo oloto pibo ne.

⁹ Nemo ya Goti mono weninala hofo betito li hopa o betiyobo we ya aposolo muki yauti nemo ya hidinalo we minobo, ya aposolo ne, loti nemogunu lo-lo abo ya fefe ladámifa,

¹⁰ ido nemo ya Goti aifa li dowa lo ledaiibo monala yagunu ya aposolola minobo ne. Ido aifa li dowa lo nedaiibo ya aifa o nedámiye. E'e, onona liyobo yakafo aposolo malekama muki li fulo betito auba ito liyofa, ido neimokafo ma ámowe. Goti aifa li dowa lo ledaiibo monala mino nedaiibo yakafo ononawa limo yoiye.

¹¹ Feito ya nemofe, ido malekafe, leimo muki ya aya hawa lo oloto molo-molo onibo, ido aya hawa holi hikitabo ne.

Yesu fuliguti sinoinako, holi hikitabo wenina muki li sinoi betinaibo ha

¹² Ena Kilisto ya fuliguti li sinoi edaibo ha lo oloto molo-molo onibo nenako, hemotinalokati malekama yasi wenina fuliyaguti sinoinabo ma minámiye, loti igaidana oti lo-lo abo ne?

¹³ Fuliyaguti sinoinabo ma minámibo neko, Kilisto li sinoi edámadi ne.

¹⁴ Ido Kilisto li sinoi edámibo neko, ya lo oloto molo-molo onibo ha ya u aifa ha adi ne. Ido hemotina holi hikitabo mona yagi u aifa idafa adi ne.

¹⁵ Ena yako minámiye. Gotikafo Kilisto li sinoi edaibo ha lo edo-edo onima nefä, fuliyaguti li sinoi betiyámanaibo neko, Kilisto li sinoi edámadi ne. Ido li sinoi edámibo neko, lemo li sinoi edaibo ha lonibo ya Goti ha sugi lo edadi ne.

¹⁶ Feito wenina fuliyaguti li sinoi betiyámanaibo neko, Kilisto yagi li sinoi edámadi ne.

¹⁷ Ido Kilisto li sinoi edámibo neko, lifimatina aifa mino betiyadi neboma nenako, holi hikitabo mona u aifa idafa adi ne.

¹⁸ Ido Kilisto lulau mino edoti fuliyabo wenina yagi u hopa uwadi ne.

¹⁹ Onesa me ya mikaleka minonibo hamenalo ya Kilisto yagunu holito hiyaba o edogeto, aliga li sinoi ledámanaibo neko, ya milumatina holiyabo wenina muki yauti lemo milumate ito yoti holin-abo ya moda lama holinadi ne.

²⁰ Ido feito minámiye. E'e, Kilisto moda fuliguti li sinoi edaibo, ya fulimo uwabo wenina muki u homu molo betito sinoitaibo ne.

²¹ Yagunu holilo. We ma Adamukafo wenina fulimo yowonibo hanu li oloto pi ledaima nenako,

yagunu we ma Kilistokafo fuliyoniguti sinoinubo hanu yagi li oloto pi ledaibo ne.

²² Feito ya Adamugi keloto fulimo yowonibo yamaidana oto Kilistogi kelenibо yagi li nomude hofawa o ledomo yonaibo ne.

²³ Feito nefá, ido muki ya eimotina hamenatina moda bibo ne. Kilisto u homu molaibo we moda sinoitaibo, yaloti emo lo fedanaido ya eimola weninala ege moloto sinoinubo ne.

²⁴ Ido yaloti emo yakafo wenaba muki, ido hulitinagi we muki, ido auba iyabo idafa-adafa li hulo fulitoto, ya hiyaba we wehudi ononala ya Melafo Goti anau molageto, ya mikaleka hamenala moda hulanogolaiye.

²⁵ Feito onesa me ya ya hiyaba we wehudi ononala limo yoibo, ya Gotikafo uwolafo-mota muki fulo hina feumau betiyageto, ayalo ya ononawa ya Melafo anau molanaibo ne.

²⁶ Uwolafo-mota maleka muki li hulo fulitoto, aliga ona li hulo fulitanaibo uwolafo ya fulimo yowonibo mona ya ne.

²⁷ Yagunu ya feto libo,
Wenina, idafa-adafa, muki ya fulo hina feumau
betibo ne,
loto ha mono lufuwau (Sng 8:6) ya nebo ne.

Feito Goti yakafo wenina, idafa-adafa, muki ya Kilisto hina feumau nebo ne, loto libo, ya weninawa, idafa-adafawa muki fulo hina feumau betibo wewa eimola yagi hinalo minanaibo yagunu ladámiye, loto holiyone.

²⁸ E'e, Gotikafo wenina, idafa-adafa, muki fulo hina feumau betido, yaloti ya Hipala eimola yagi ya Melafo fulo hina feumau betibo we Goti yako

moda yoisa yoto nebo we minanogolaiye, loto hafuwalo ya uto minanogolaiye.

²⁹ Ena feito minámiye, loti holinabo, ya wenina masi fuliyabo wenina yagunu mono noku iyabo ya neidafa-neidafa feyanae? Fuliyabo wenina li sinoi betiyámanaibo minageyama, ya fuliyabo weninawa yagunu neidafaiti noku iyabo ne?

³⁰ Ido lemo yagi hofo ledo fulinabo hanudo ya neidafaito moni-moni o minone?

³¹ Aiyo, mono weninane-motao, Kilisto Yesu Wenabate lulau mino edonigu ya hemotina ya mono ekenine liyobo wenina ona hula minabo yamaidana oto ha ona hula me ya ya lobio-owe. Holilo. Nemo fulinobo hanudo ya hamena-hamena moni-moni o minowe.

³² Efesusi numudo ya liye-hafa, hasuwala fiyabo hafagi fiyobo, ya mikaleka wenina monatinalo meyalo moloto fiyobo neko, monawa yakafo igaidana oto li dowa lo nedadi ne? Ha me ya feto libo,

Leda ya fulinogoloninako, onesa me ya ya hafa hobina nofena ya no holimo yowokelo, loto ha mono lufuwau (Ais 22:13) nebo ha, ya fuliyaguti li sinoi betiyámanaibo neko, aifa meyalo molo-molo adi ne.

³³ Wenina ma yasi hemotina hotina iti hopa hanudo ya ika o betitanae, loto ha me ya lobino-golowe. Holilo.

Hopa moni-moni abo weninagi houna inabo mona yakafo monatina dowa molanabo ya li hopa o betinogolaiye, loti wenina lo-lo abo ha ya holifefe lalo.

³⁴ Hemotina lutina-hatina hopa-napa nebo ya li elepa iti hatina kifefe loti holiti, ya hopa hanu fulitalo. Moda holiyafe? Hemotina minagu yauti maleka ya Goti yagunu holiyámabo minae. Feto loto ya holiti utinalo holinae, loto lowe.

Fuliyoniguti sinoinubo ute ya eito ona nebo ha

³⁵ Ena malekamasi feto lanabo, Fuliyabo wenina ya igaidana oto li sinoi betinogolaiye? Ido utina fefeluma ya nena idafaidana oti li oloto pinabo ne? loti lanigilae.

³⁶ Feto loti hatina hopa-napa kiyabo wenina ya neidafaiye loti lae? Hemotina idafa hifinabo, ya aifa yowámanáibo ne. E'e, houmala fudoto fokito, etuwa fulitoto ya moda yonaibo ne.

³⁷ Ido idafa hifinabo, ya idafa naba, yotaibo idafa yakafo hifiyámanigilae. E'e, yufa idafa, kilefe, ido suwa witife, ido eito idafa ya yufa yako hifinabo ne.

³⁸ Feto feyanabo, ya Gotikafo hala dowa kito ya yufa idafa eito-eito ya eimola aila, etuwa, hula fefeluma eito-eito ya ula yaidana oto molaido, ayalo ya oloto pito yonaibo ne.

³⁹ Ido nomuna hofawa nebo idafa ya ayaida oto ute mako minámiye. E'e, leimo wenina ute ya ma ne. Ido numudo hafa, hofuku hafa utina ya eito ne. Ido nama utina yagi eito ne. Ido noku-hafa utina yagi eito ne.

⁴⁰ Ido okulumau idafa utina minomo wito, ido mikaleka idafa utina minomo wifa, okulumau nebo ya lamenala eito ne. Ido mikaleka nebo ya eito ne.

41 Fo lamenala ma neto, igana lamenala ma neto, ido ofiya lamenala ya ma ne. Ido ofiya eito-eito ya lamenatina mako minámiye. Eito-eito ne.

42 Ido fuliyaguti sinoinabo ya ayaida oto ne. Molo edabo idafa ya lilitanaibo nefo, li sinoi edanaibo idafa lilitámanogolaiye.

43 Molo edabo idafa ya aifa idafa nefo, li sinoi edanaibo ya lamenalagi minanogolaiye. Molo edabo idafa aubala minámifa, li sinoi edanaibo ya aubalagi minanogolaiye.

44 Molo edabo idafa ya mikaleka ula nefo, li sinoi edanaibo ya okulumau ula minanogolaiye.

Mikaleka ute nenako, okulumau ute yagi minanogolaiye.

45 Feito ha ma yagi feto libo,
Homu we Adamu ya weunagi nomuna hofawa
oloto pibo ne,

loto ha mono lufuwau (Stt 2:7) ya nebo ne. Ido aliga we Adamu huliya Yesu ya Weunakafo nomude hofawa li oloto pi ledaiibo yawala oloto pibo ne.

46 Ido okulumaleka ute homu molámiye. E'e, mikaleka ute homu moloto, okulumaleka ute ya aliga oloto pinaibo ne.

47 Homu we ya mikakafo lifefe libo, ya mikalokati we ne. Ido aliga we ya okulumalekat i we ne.

48 Mikaleka we nebo yamaidana oto mikaleka weninala minabo ne. Ido okulumaleka we nebo yamaidana oto okulumaleka weninala minabo ne.

49 Ido mikaleka we fefelumala onibo yamaidana oto okulumaleka we fefelumala yagi anogolone.

50 Ena mono weninane-motao, ha me ya lobiyowe. Holilo. Mikaleka ute ya Goti hiyaba we wehudi hilalau ya yoto olufola weuna fi betibo eba linaibo ya minámiye. Ido lilitinaibo idafawa yakafo lilitámanaibo mona, olufola weuna fi betibo mona linaibo yagi minámiye.

51 Yagunu holilo. Faluku aibo ha lo oloto biyowe. Wenina muki yauti malekama fuliyámanubo nefo, muki ya buli ledanogolaiye.

52 Feto fe ledanaibo, ya hulanaibo bomu wekilofo nomu fu lageto, ya nomude ifi onibo yaidana oto haita buli ledanogolaiye. Moda holiyafe? Bomu wekilofo nomu yakafo nola lageto, fuliyabo wenina ya li sinoi betiyageto, liliti ámoti minanigilae. Ido lemo ya buli ledanogolaiye.

53 Feito ute lilitanaibo idafa ya bulito lilitámanaibo idafa minanogolaiye. Ido ute fulinaibo idafa ya bulito fuliyámanaibo idafa minanogolaiye.

54 Ido lilitanaibo ute ya bulito lilitámanaibo idafa minoto, ido fulinaibo ute ya bulito fuliyámanaibo idafa minageto, aya hamena yagunu feto libo,

Fulinubo mona ya fina fi edoto li hulo fulitaiye.
(Ais 25:8).

55 Aiyo, fulinubo mona li fulo ledanaibo aubaka iga ya ne? Ido hofo ledananibo weka-hauwa iga ya ne? (Hos 13: 14).

loto ha mono lufuwau nebo ha, ya hamena yalo ya gedanogolaiye.

56 Fulinubo mona wela-hauwa ya lifimate ya ne. Ido lifimate aubala ya lo molaibo ha yakafo

li oloto pi ledaibo ne.

⁵⁷ Feito nefá, ido Gotikafo Wenabate Yesu Kilistodokati li fulo edanubo auba li oloto pi lumu nebo we ya dowae, lalowe, loto ebola lomuwokelo.

⁵⁸ Yagunu lune-hane biyobo mono weninane-motao, hemotina Wenaba lulau mino edoti ononala auba iti liyabo ya u aifa idafa aguwámanogolaiye, loti holiti, ya auba i hiki loti minoti, hena ma lo fedanaibo ya momoga ámoti, Wenaba ononala auba iti limo yoilo.

16

*Yelusalemu mono wenina hefana molo betilo,
loto lobibo ha*

¹ Ena hemotina yasi fele wenina ma yagunu holiti hefana li nuba o betinabo ha me ya lanogolowe. Holilo. Galesia ebalo ya numudonamado monolo nuba o-o abo wenina ya monawa feti molalo, loto lobiyobo yama hemotina ayaidana oti molalo.

² Nemo anobo hamenalo ya hefanawa alafa fito moni wita oto li nuba itanune, loti hemotina eito-eito muki ya hefana ma li oloto piyado, ayalo ya hitoti hona moloti Sadeku-Sadeku ya ayauti maleka li eito oti eimotina numunatinau li nuba o molalo.

³ Feto feti ya hefanawa aifa binabo ya Yelusalemu numudoka liti unabo wenina weudina fi betiyato, ya nemo anobo hamenalo ya weninawa lufuwa i bito idipiyoto ya liti unae.

⁴ Ido nemogi unune, loto holinubo ogofuwagetoma, ya maina unune.

Polokafo Kolinti numudoka unowe, loto lobibo ha

⁵ Ena nemo Masedonia ebalo uto, ayalo moni minoto, huloto ya hemotinaloka anogolowe.

⁶ Loto ya hemotinagi hefolama minanofemo, ido minomo yowoto hefa aibo hamena hulanaife? Hamenawa holifefe ladámfə, mino huloto eba maleka unowe, lanodo ya hemotina ane li faka lato, feito unobo ne.

⁷ Ido onesa me ya aifa hanu uto wa betiyomo unobo ya eleka hofo nedaiye. E'e, Wenabakafo dowa loto holiyagetoma, ya hemotinaloka loto hamena ma hemotinagi minanowe, loto holiyowe.

⁸ Feto loto holiyofa, ido onesa me ya ya Efesusi numudo minoto, foli hamena Pentikosi lo fedanaiye.

⁹ Meleka ya mono hanu naba sito, onona naba li olopi nedo neto, ya liyobo hula aiye. Ido mono uwolafo yagi naba minae.

¹⁰ Ena Timoti hemotinaloka anaibo, ya Wenaba ononala li minobo yamaidana oto li nebo we neboma nenako, yagunu hemotinaloka holi holiyámageto minanaiye, loti li dowa lo edalo.

¹¹ Hidinalo we ne, loti iti lumuti wa edámilo. E'e, li you lo edoti, unaido ya ana li faka lato, nemodoka anaiye. Emogi mono weninate malekama yagi hiyabatina minowe.

¹² Ena mono unatefo Apolosi yagunu ha me ya lanogolowe. Holilo. Mono weninate malekama ya hemotinaloka unabo, ya emotinagi maina unane, loto auba ito ilalu huto lomuwofa, emokafo onesa meleka unaibo ya holibo nosa

naba ámifa, ido hamena maleka hanu ma si edageto ya hemotinaloka unogolaiye.

Onuwaloka ha

¹³ Ena hemotina wati moniti, holi hikitabo monau ya auba i hiki loti sinoi minoti, auba iyabo wenina yaidana oti auba i minalo.

¹⁴ Oti moloti anabo, ya lutina-hatina biti fetofeyalo.

¹⁵ Ena mono weninane-motao, ha ma lobinogolowe. Holilo. Sitefanasigi weninala muki yagunugi moda holi minae. Emotinasi Akaiya ebaloti ya wenina muki u homu molo betiti holi hikitoti, ya eimotina lutina-hatina holiyadoti ya hemotina fele wenina houba-naba o betinune, loti fetofe minae.

¹⁶ Feto fe-fe minabo mona yaidana oti molabo wenina yagi ido wenina muki mono onodo ade li faka loti auba iti li-li abo wenina yagi ya hemotina hiyabatina wenina minanako, ha lanabo ya holilo, loto hatina lito auba ito lobiyowe.

¹⁷ Ena hemotinagunu holito lune-haneu holiyobo, ya Sitefanasile, Fotunatusile, Akaikusile hemotinadokati ya nemodoka oti aifa li dowa lo nedo minato ya lune-hane elepa ito dowa loto holiyowe.

¹⁸ Feto fe nedabo ya nemogi ido hemotinagi lute-weudeu li aila i ledabo ne. Feto fe minabo mona yaidana oti molabo wenina hulitina ya li faka lalo.

¹⁹ Ena Esia mikalo numudo-namado monolo nuba o-o abo wenina yasi hemotina aiyo-weiyo ha fulo beti minae.

Ido Akuilate olonafo Pilisilate Wenaba lulau mino edoti aiyo-weiyo ha auba iti fulo beti ne.

Ido loiti ya numunatinau monolo nuba o-o abo wenina muki yasi aiyo-weiyo ha ya hemotina fulo beti minae.

²⁰ Ido mono weninate muki yasi aiyo-weiyo ha ya hemotina fulo beti minae.

Ena hemotina mono weninatina wa betiti aiyo-weiyo ha lobiti ya fele mona moloti abusa i betilo.

²¹ Ena nemo Polo aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lufuwa onuwaloka me ya ya neimo anegunu iyowe.

²² Ma yasi lutina-hatina Wenaba biyámatoma ya u hopa unae.

Wenabate anogolaiye.

²³ Wenaba Yesu aifa li dowa lo ledalibo monala ya mino betinaiye.

²⁴ Kilisto Yesu lulau mino edonibo yagunu lune-hane biyobo mona ya hemotina muki mino betinaiye. Modae.

**Goti Ukuwala Hala
The New Testament in the Lambau Dialect of the
Siane Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Siane-Lambau long
Niugini**

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siane-Lambau (Siane)

Dialect: Lambau

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

293a493a-a8ae-5f22-be32-d1a5995e2a0e